

UTÖKADE MÖJLIGHETER TILL REGISTERKONTROLLER FÖR KRIMINALVÅRDEN

VI BRYTER DEN ONDA CIRKELN

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Författningsförslag	6
2.1	Förslag till lag om ändring i fängelselagen (2010:610)	6
2.2	Förslag till lag om ändring i häkteslagen (2010:611)	8
2.3	Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:642) om verkställighet av frivårdspåföljder	9
2.4	Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:1134) om belastningsregister ...	10
2.5	Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:1135) om misstankeregister	14
3	Rättsliga utgångspunkter	17
3.1	Belastningsregistret	17
3.2	Misstankeregistret	18
3.3	Skyddet för den personliga integriteten	18
3.3.1	En proportionerlig registerkontroll	21
4	Bakgrund och problemformulering	22
4.1	Allmän problembild och särskilt om otillåten påverkan	22
4.2	Kriminalvården och myndighetens säkerhetsarbete	23
4.3	Tidigare utredningar	26
5	Registerkontroll vid ansökan om ny tjänst	28
5.1	Nuvarande kontrollmöjligheter	28
5.2	Överväganden och förslag	29
6	Registerkontroll av personer som bereds tillträde till Kriminalvårdens verksamhetsställen	32
6.1	Definition av aktuell personkategori	32
6.2	Infiltration och otillåten påverkan mot Kriminalvården genom externa personer	32
6.3	Nuvarande kontrollmöjligheter	33
6.4	Överväganden och förslag	35
7	Registerkontroll av den som ansvarar för verksamheten vid särskilda utslussningsåtgärder eller kontraktsvård m.m.	39
7.1	Inledning	39
7.2	Närmare om de särskilda utslussningsåtgärderna	39
7.2.1	Vårdvistelse	39
7.2.2	Vistelse i halvvägshus	40
7.3	Skyddstillsyn med särskild behandlingsplan (kontraktsvård)	40

HEMSTÄLLAN

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

7.4	Nuvarande kontrollmöjligheter	41
7.5	Problem och risker avseende de särskilda utslussningsåtgärderna och kontraktsvård ..	42
7.6	Överväganden och förslag	43
8	Sekretess	47
8.1	Generellt om sekretessen	47
8.2	Ärenden med anställda	47
8.3	Ärenden med externa personer	48
9	Personuppgiftsbehandling	49
10	Förslagets konsekvenser i övrigt	53
11	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	55
12	Författningskommentar	56
12.1	Förslaget till lag om ändring i fängelslagen (2010:610)	56
12.2	Förslaget till lag om ändring i häkteslagen (2010:611)	58

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

1 Sammanfattning

Brottslighet med koppling till kriminella nätverk och annan organiserad brottslighet utgör ett mycket allvarligt samhällsproblem och ett hot mot det demokratiska samhället. Ett inslag i denna hotbild är att medarbetare inom bl.a. statlig förvaltning kan utsättas för otillåten påverkan i syfte att påverka deras myndighetsutövning. Kriminalvården och övriga rättsväsendet har inte varit förskonad från sådan påverkan eller påverkansförsök. Myndighetens säkerhetsavdelning har kunnat konstatera att det har förekommit både infiltration och försök till infiltration i verksamheten. Medarbetare har även påverkats att utföra uppgifter åt intagna kopplade till den organiserade brottsligheten, bl.a. i syfte att de intagna ska kunna kommunicera med personer utanför Kriminalvården. I samtliga fall som upptäckts fanns sårbarheter hos medarbetaren som kan ha utnyttjats för påverkan. Antalet klienter med bedömd koppling till organiserad brottslighet ökar inom alla delar av verksamheten. En del av dessa individer bedöms även under verkställigheten ha en stark avsikt och hög förmåga att fortsätta sin brottsliga verksamhet och påverka samhället på utsidan. För att kunna bibehålla det förtroende som finns för Kriminalvårdens verksamhet och för den myndighetsutövning som åligger Kriminalvården överväger myndigheten löpande vilka åtgärder som kan vidtas för att motverka otillåten påverkan och infiltration.

Att medarbetarna är pålitliga och lojala med verksamheten är grundläggande för att upprätthålla säkerheten liksom för att kunna erbjuda en god kriminalvård. Det är därför viktigt att rekryteringen av nya medarbetare sker med stor omsorg och att den sökandes personliga lämplighet, säkerhetsmedvetande och eventuella sårbarheter utreds noga genom anställningsintervjuer, kontakt med referenspersoner och kontroll av meritförteckning. Utöver dessa rekryteringsverktyg har Kriminalvården genom 10 § 9 förordningen (1999:1134) om belastningsregister och 4 § 2 förordningen (1999:1135) om misstankeregister rätt att kontrollera den myndigheten avser att anställa i dessa register. Sådan rätt finns också beträffande vissa uppdragstagare som bistår i verksamheten, t.ex. övervakare, personutredare, förtroendeman samt biträde enligt lagen om intensivövervakning eller fängelseförordningen. Myndigheten har direktåtkomst till båda registren (se 19 förordningen om belastningsregister och 6 § förordningen om misstankeregister). Registerkontroll kan i vissa fall även ske enligt säkerhetsskyddslagen (2018:585).

Mot bakgrund av det allvarliga hot som kriminella nätverk och annan organiserad brottslighet utgör mot Kriminalvårdens verksamhet och samhället i övrigt bedöms emellertid nuvarande kontrollmöjligheter som otillräckliga.

Kriminalvården måste kunna kontrollera personer som söker en ny tjänst i myndigheten

Kriminalvården har inte rätt att kontrollera huruvida en person som är anställd i myndigheten förekommer i belastnings- eller misstankeregistret. Detta gäller även i sådana fall då en befintlig medarbetare söker en ny tjänst inom myndigheten. Endast om den anställde är placerad i säkerhetsklass sker en löpande registerkontroll och Kriminalvården kan med stöd av säkerhetsskyddslagen under vissa omständigheter få del av uppgifter som tillförts registren. Det

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

innebär att Kriminalvården under en anställningsprocess för en ny tjänst i myndigheten inte nödvändigtvis får vetskap om huruvida en sökande dömts för brott under tiden denne varit anställd i myndigheten. Beroende på brottets karaktär och de nya arbetsuppgifterna kan detta vara mycket viktigt för myndigheten att känna till. Av samma skäl är det av intresse att under rekryteringstiden få vetskap om den anställde står under åtal misstänkt för brott. Mot denna bakgrund föreslås att myndigheten ska kunna kontrollera uppgifter i belastnings- och misstankeregistret när en arbetstagare söker en ny tjänst inom myndigheten.

Kriminalvården måste kunna kontrollera personer som ska beredas tillträde till myndighetens verksamhetsställen

Kriminalvården anlitar en mängd olika uppdragstagare, både kopplat till myndighetens kärnverksamhet och till behovet av att upprätthålla och utveckla infrastrukturen. Det rör sig om uppdragstagare med olika grader av självständighet i sitt arbete, men som har gemensamt att de inte är anställda av myndigheten. Det gäller t.ex. utbildare, byggarbetare, hantverkare, kioskpersonal, viss sjukvårdspersonal, praktikanter, tolkar och bevakningspersonal. Kriminalvården har möjlighet att neka en person att besöka en intagen, och därmed även neka denne tillträde till myndighetens lokaler, om besökaren är dömd eller misstänkt för brott och besöket bedöms vara olämpligt av t.ex. säkerhetsskäl. Enligt 7 kap. 10 § fängelselagen (2010:610), FåL, respektive 3 kap. 11 § häkteslagen (2010:611), HåL, har Kriminalvården därför möjlighet att kontrollera besökaren i belastningsregistret och misstankeregistret. För att kontrollmöjligheten ska kunna användas krävs emellertid att personen ifråga ska besöka en specifik intagen. Någon möjlighet för Kriminalvården att genomföra kontroll och få del av uppgifter ur belastningsregistret om en person som ska besöka anstalten för att bistå i verksamheten eller annars utföra arbete åt myndigheten finns inte. Myndigheten måste kunna förhindra att personer med kriminell belastning bereds tillträde till häkten eller anstalter. I hemställan föreslås att Kriminalvården ges rätt att i förväg kontrollera om en person som ska passera in i en anstalt eller häkte har dömts för brott, även om denne inte ska besöka en specifik intagen. Det föreslås att ändringarna införs i både fängelselagen och häkteslagen.

Kriminalvården måste kunna kontrollera aktörer som ansvarar för särskilda utslussningsåtgärder eller behandling vid skyddstillsyn med särskild behandlingsplan

Kriminalvården har idag inte författningsstöd för att kontrollera förekomst i misstanke- eller belastningsregistren avseende de som anlitas för att tillhandahålla särskilda utslussningsåtgärder enligt fängelselagen, såsom halvvägshus och hem för vårdvistelse, eller den som ska ansvara för behandling vid skyddstillsyn med sådan behandlingsplan som avses i 30 kap. 9 § brottsbalken (s.k. kontraktsvård). Detta kan av flera skäl innebära en säkerhetsrisk eftersom dessa aktörer anförtros ansvar för dömda personers verkställighet under viss tid. Det föreslås därför att det i fängelselagen införs en möjlighet att kontrollera om den som ska ansvara för verksamhet med halvvägshus eller hem för vårdvistelse förekommer i belastningsregistret eller i misstankeregistret. Om verksamheten ska bedrivas av ett bolag, en förening, en samfällighet

HEMSTÄLLAN

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

eller en stiftelse ska motsvarande kontroll även få göras av den som ingår i styrelsen, är verkställande direktör eller är ersättare för någon av dem samt av den som kommer utföra arbete med dömda personer i verksamheten. Vidare föreslås att en motsvarande bestämmelse införs i förordningen (1998:642) om verkställighet av frivårdspåföljder avseende den som ska ansvara för behandling vid kontraktsvård.

2 Författningsförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i fängelselagen (2010:610)

Härigenom föreskrivs att det i fängelselagen (2010:610) ska införas två nya paragrafer, 8 kap. 14 § och 11 kap. 13 §, och närmast före 8 kap. 14 § och 11 kap. 13 § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

Registerkontroll vid inpassering

14 §

Kriminalvården får, om det är nödvändigt för att säkerheten ska kunna upprätthållas, kontrollera om den som ska passera in i en kriminalvårdsanstalt för att bistå i verksamheten eller där utföra arbete åt myndigheten förekommer i det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister. Den som ska kontrolleras ska i förväg informeras om kontrollen.

Den som är anställd av Kriminalvården får inte kontrolleras med stöd av denna bestämmelse.

11 kap.

Registerkontroll av vissa personkategorier

13 §

Innan en enskild anlitas för att bedriva verksamhet med vårdvistelse i hem enligt 6 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) eller med halvvägsbus får Kriminalvården, om det är nödvändigt, kontrollera om han eller hon förekommer i de register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister och lagen (1998:621) om misstankeregister.

HEMSTÄLLAN

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

Om verksamheten ska bedrivas av ett bolag, en förening, en samfällighet eller en stiftelse får motsvarande kontroll göras i fråga om den som ingår i styrelsen, är verkställande direktör eller är ersättare för någon av dem samt av den som kommer utföra arbete med dömda personer i verksamheten.

Om personkretsen enligt andra stycket ändras efter genomförd kontroll får Kriminalvården, under den tid som verksamheten bedrivs, genomföra förnyad kontroll.

Denna lag träder ikraft den

2.2 Förslag till lag om ändring i häkteslagen (2010:611)

Härigenom föreskrivs att det i häkteslagen (2010:611) ska införas en ny paragraf, 4 kap. 13 §, och närmast före 4 kap. 13 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

Registerkontroll vid inpassering

13 §

Kriminalvården får, om det är nödvändigt för att säkerheten ska kunna upprätthållas, kontrollera om den som ska passera in i ett häkte för att bistå i verksamheten eller där utföra arbete åt Kriminalvården, förekommer i de register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister. Den som ska kontrolleras ska i förväg informeras om kontrollen.

Den som är anställd av Kriminalvården får inte kontrolleras med stöd av denna bestämmelse.

Denna lag träder i kraft den

2.3 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:642) om verkställighet av frivårdspåföljder

Härigenom föreskrivs att det i förordningen (1998:642) om verkställighet av frivårdspåföljder ska införas en ny paragraf, 2 kap. 11 §, och närmaste före 2 kap. 11 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

Registerkontroll av vissa personkategorier

11 §

Innan Kriminalvården anlitar någon för att ansvara för behandling i enlighet med sådan behandlingsplan som avses i 30 kap. 9 § andra stycket 3 brottsbalken, får myndigheten, om det är nödvändigt, kontrollera om den enskilde förekommer i det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister och lagen (1998:621) om misstankeregister.

Om verksamheten ska bedrivas av ett bolag, en förening, en samfällighet eller en stiftelse får motsvarande kontroll göras i fråga om den som ingår i styrelsen, är verkställande direktör eller är ersättare för någon av dem samt av den som kommer utföra arbete med dömda personer i verksamheten.

Om personkretsen enligt andra stycket ändras efter genomförd kontroll får Kriminalvården, under den tid som verksamheten bedrivs, genomföra förnyad kontroll.

Denna förordning träder i kraft den

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

2.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:1134) om belastningsregister

Härigenom föreskrivs att 10 § förordningen om belastningsregister (1999:1134) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Uppgifter ur belastningsregistret ska lämnas ut om det begärs av

1. det statsråd som är föredragande i ärenden enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar, i ärenden om utlämning för brott, i ärenden om nåd i brottmål eller i andra ärenden enligt 12 kap. 9 § regeringsformen, i ärenden om överförande av straffverkställighet enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom eller i ärenden om anställning som domare eller hyresråd, eller den statsrådet bemyndigar, för utredning i ett sådant ärende och i fråga om den som ärendet gäller,

2. chefen för Justitiedepartementet eller den han eller hon bemyndigar, om utdraget behövs för att fullgöra en skyldighet Sverige har enligt en överenskommelse med en främmande stat,

3. en åklagarmyndighet, i ärenden där en prövning ska göras, i fråga om den som prövningen gäller,

4. Säkerhetspolisen, i ärenden om anställning eller uppdrag vid myndigheten,

5. Tullverket, i tillståndsärenden och andra ärenden där en lämplighetsprövning ska göras enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen och de förordningar som meddelas med stöd av den förordningen, samt i andra tillståndsärenden och ärenden där en lämplighetsprövning ska göras, i fråga om den som prövningen gäller,

6. en länsstyrelse, i fråga om den som ärendet gäller, om inte annat anges, i ärenden

a) där länsstyrelsen enligt lag eller förordning ska hämta in sådana uppgifter,

b) där länsstyrelsen ska göra en lämplighetsprövning,

c) där länsstyrelsen ska pröva frågor om förbud mot att ha djur eller om omhändertagande av djur,

d) om godkännande och tillsyn enligt förordningen (1989:149) om bevakningsföretag m.m.,

e) om godkännande av skyddsvakt enligt skyddsförordningen (2010:523),

f) om godkännande och tillsyn enligt förordningen (2011:155) om auktorisation av delgivningsföretag, och

g) om auktorisation enligt förordningen om auktorisation av delgivningsföretag, i fråga om personer som anges i 4 § första stycket 1 och 2 den förordningen,

7. Transportstyrelsen, i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning enligt lagen (1998:493) om trafikskolor och förordningen (1998:978) om trafikskolor överväger att ge tillstånd eller godkänna samt i ärenden om körkortstillstånd, körkort, traktorkort, taxiförarlegitimation, tillstånd till yrkesmässig trafik eller taxitrafik, biluthyrning och

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

transporttillstånd eller tillstånd för att få driva en redovisningscentral eller en beställningscentral för taxitrafik, i fråga om den som ärendet gäller,

8. en myndighet som har rätt att besluta om frihetsberövande åtgärd enligt lagarna om överlämnande eller utlämning för brott eller utlämningslagen (2005:716), i ärenden som rör en sådan åtgärd,

9. Kriminalvården, i fråga om den som myndigheten avser att anställa eller anlita som

- a) övervakare,
- b) förtroendeman enligt lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m. eller fängelseförordningen (2010:2010),
- c) personutredare enligt lagen om särskild personutredning i brottmål, m.m.,
- d) biträde enligt 6 § andra stycket lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll eller fängelseförordningen,
- e) kontrollör enligt 3 kap. 4 § förordningen (1998:642) om verkställighet av frivårdspåföljder, eller
- f) särskild koordinator enligt 8 § lagen (2020:616) om verkställighet av ungdomsövervakning,

10. Kriminalvården, när uppgiften behövs för prövning av en fråga enligt fängelselagen (2010:610), häkteslagen (2010:611), lagen om intensivövervakning med elektronisk kontroll, lagen om särskild personutredning i brottmål m.m., lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen eller lagen om verkställighet av ungdomsövervakning.

11. en övervakningsnämnd eller Kriminalvården, i ärenden om övervakning, i fråga om den som ärendet gäller,

12. det statsråd som är föredragande i ärenden enligt lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap, eller den statsrådet bemyndigar, för utredning i ett sådant ärende, i fråga om den som ärendet gäller,

9. Kriminalvården, i ärenden om anställning och vid anlitaandet av personer för uppdrag som

- a) övervakare,
- b) förtroendeman enligt lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m. eller fängelseförordningen (2010:2010),
- c) personutredare enligt lagen om särskild personutredning i brottmål, m.m.,
- d) biträde enligt 6 § andra stycket lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll eller fängelseförordningen,
- e) kontrollör enligt 3 kap. 4 § förordningen (1998:642) om verkställighet av frivårdspåföljder, eller
- f) särskild koordinator enligt 8 § lagen (2020:616) om verkställighet av ungdomsövervakning,

10. Kriminalvården, när uppgiften behövs för prövning av en fråga enligt fängelselagen (2010:610), häkteslagen (2010:611), lagen om intensivövervakning med elektronisk kontroll, lagen om särskild personutredning i brottmål m.m., lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen, lagen om verkställighet av ungdomsövervakning eller förordningen (1998:642) om verkställighet av frivårdspåföljder.

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

13. Försvarsmakten, i fråga om den som myndigheten avser att anställa för tjänstgöring i internationella militära insatser,
14. Migrationsverket, i ärenden enligt lagen om svenskt medborgarskap eller utlänningslagen, dels i fråga om den som ärendet gäller, dels för utredning enligt 5 kap. 3 a § första stycket 1 utlänningslagen, i fråga om någon annan än den som ärendet gäller, och i ärenden enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utläningar, i fråga om den som ärendet gäller,
15. Migrationsverket, i fråga om den som myndigheten avser att anställa eller anlita inom försvarsverksamheten,
16. en passmyndighet utom riket i passärenden, i fråga om den som ärendet gäller,
17. allmän domstol, i ärenden om omvandling enligt lagen (2006:45) om omvandling av fängelse på livstid, i fråga om den som ärendet gäller,
18. Domstolsverket, i fråga om den som verket avser att anställa som notarie,
19. Domarnämnden, i ärenden om anställning som domare eller hyresråd,
20. Kronofogdemyndigheten, i fråga om den som ärendet gäller, i ärenden enligt
  - a) 3 kap. lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen,
  - b) 3 kap. lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall, och
  - c) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1805 av den 14 november 2018 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande,
21. en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen, i mål om upphävande av allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott, i fråga om den som ärendet gäller,
22. allmän domstol eller allmän förvaltningsdomstol, i fråga om en nämndeman som ska påbörja en tjänstgöringsperiod i domstolen,
23. en åklagarmyndighet i ärenden enligt förordningen (2014:1553) om förebyggande och lösning av tvister om utövande av jurisdiktion i straffrättsliga förfaranden inom Europeiska unionen,
24. en åklagarmyndighet eller allmän domstol i ett ärende enligt lagen (2017:1000) om en europeisk utredningsorder,
25. Rättsmedicinalverket, när uppgiften behövs för prövning enligt häkteslagen av om ett besök eller elektronisk kommunikation kan tillåtas eller ska kontrolleras, och
26. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, i fråga om den som omfattas av myndighetens prövning vid tillståndsgivning enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1148 av den 20 juni 2019 om saluföring och användning av sprängämnesprekursorer, om ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 och om upphävande av förordning (EU) nr 98/2013, i den ursprungliga lydelsen,
27. Statens institutionsstyrelse, när uppgiften behövs för prövning enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller lagen (1998:603) om verkställighet av slutna ungdomsvård av om ett besök eller elektronisk kommunikation kan tillåtas eller ska begränsas eller kontrolleras.

HEMSTÄLLAN

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

Uppgifter om någon annan än den som prövningen gäller enligt första stycket 14 ska begränsas till uppgifter om påföljder för brott enligt 3, 4 eller 6 kap. eller 16 kap. 10 a § brottsbalken eller uppgifter om kontaktförbud eller förbud enligt 3 kap. 5 § lagen (2015:642) om europeisk skyddsorder.

Denna förordning träder i kraft den

2.5 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:1135) om misstankeregister

Härigenom föreskrivs att 4 § förordningen (1999:1135) om misstankeregister ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

En uppgift om misstanke om brott för vilket åtal har väckts ska lämnas ut om det begärs av

1. Justitiekanslern, i fråga om den som ansöker om ersättning enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder,

2. Kriminalvården, i fråga om den som myndigheten avser att anställa eller anlita som

a) övervakare,

b) förtroendeman enligt lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m. eller fängelseförordningen (2010:2010),

c) personutredare enligt lagen om särskild personutredning i brottmål, m.m.,

d) biträde enligt 6 § andra stycket lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll eller 33 § fängelseförordningen,

e) kontrollör enligt 3 kap. 4 § förordningen (1998:642) om verkställighet av frivårdspåföljder, eller

f) särskild koordinator enligt 8 § lagen (2020:616) om verkställighet av ungdomsövervakning,

3. Kriminalvården, när uppgiften behövs för prövning av en fråga enligt fängelselagen (2010:610), häkteslagen (2010:611), lagen om intensivövervakning med elektronisk kontroll, lagen om särskild personutredning i brottmål, m.m. eller lagen om verkställighet av ungdomsövervakning,

2. Kriminalvården, i ärenden om anställning och vid anlitaandet av personer för uppdrag som

a) övervakare,

b) förtroendeman enligt lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m. eller fängelseförordningen (2010:2010),

c) personutredare enligt lagen om särskild personutredning i brottmål, m.m.,

d) biträde enligt 6 § andra stycket lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll eller fängelseförordningen,

e) kontrollör enligt 3 kap. 4 § förordningen (1998:642) om verkställighet av frivårdspåföljder, eller

f) särskild koordinator enligt 8 § lagen (2020:616) om verkställighet av ungdomsövervakning,

3. Kriminalvården, när uppgiften behövs för prövning av en fråga enligt fängelselagen (2010:610), häkteslagen (2010:611), lagen om intensivövervakning med elektronisk kontroll, lagen om särskild personutredning i brottmål, m.m., lagen om verkställighet av ungdomsövervakning eller förordningen (1998:642) om verkställighet av frivårdspåföljder,

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

4. en övervakningsnämnd eller Kriminalvården, i ärenden om övervakning, i fråga om den som ärendet gäller,
5. Riksbanken, i fråga om den som banken avser att anställa som bevaknings- eller transportpersonal,
6. en statlig eller kommunal myndighet som beslutar om anställning av personal inom psykiatrisk sjukvård, vård av utvecklingsstörda, vård av barn och ungdom eller tvångsvård av missbrukare, i fråga om den som myndigheten avser att anställa eller anlita som uppdragstagare,
7. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap eller en kommun, i fråga om den som myndigheten eller kommunen lämplighetsprövar enligt 19 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor,
8. en socialnämnd, i ärenden om
  - a) att utse kontaktperson eller kontaktfamilj enligt 3 kap. 6 b § socialtjänstlagen (2001:453) för en person som inte har fyllt 21 år,
  - b) vårdnad om barn, barns boende, umgänge med barn, medgivande att ta emot barn m.m. enligt 5 kap. 2 §, 6 kap. 6, 6 a och 8-10 §§ socialtjänstlagen,
  - c) adoption enligt 6 kap. 12-16 §§ socialtjänstlagen,
  - d) åtgärder enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende, eller
  - e) att utse särskild handläggare enligt 9 § lagen om verkställighet av ungdomsövervakning,
9. Transportstyrelsen, i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning
  - a) enligt luftfartslagen (2010:500) och luftfartsförordningen (2010:770) överväger att ge certifikat eller tillstånd, eller
  - b) enligt 4 § lagen (1990:1157) om säkerhet vid tunnelbana och spårväg, 2 kap. 2 § järnvägsmarknadslagen (2022:365), 3 kap. 3 och 7 §§ järnvägssäkerhetslagen (2022:367) eller 4 kap. 2 och 5 §§ lagen (2022:368) om nationella järnvägssystem överväger att ge tillstånd,
10. Finansinspektionen, i fråga om den som myndigheten lämplighetsprövar enligt
  - a) lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet,
  - b) lagen (2004:46) om värdepappersfonder,
  - c) lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
  - d) lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,
  - e) lagen (2010:751) om betaltjänster,
  - f) försäkringsrörelselagen (2010:2043),
  - g) lagen (2011:755) om elektroniska pengar,
  - h) lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,
  - i) lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter,
  - j) lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter,
  - k) lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag,
  - l) lagen (2023:714) om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal,
  - m) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 av den 4 juli 2012 om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister, eller

HEMSTÄLLAN

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

n) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 909/2014 av den 23 juli 2014 om förbättrad värdepappersavveckling i Europeiska unionen och om värdepapperscentraler samt ändring av direktiv 98/26/EG och 2014/65/EU och förordning (EU) nr 236/2012,

11. Fastighetsmäklarinspektionen, vid en redbarhets- och lämplighetsprövning av en fastighetsmäklare enligt fastighetsmäklarlagen (2021:516),

12. Kammarkollegiet, i fråga om den som myndigheten vid prövning enligt förordningen (1985:613) om auktorisation av tolkar och översättare avser att auktorisera,

13. Revisorsinspektionen, i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning enligt revisorslagen (2001:883) överväger att auktorisera eller godkänna,

14. Skatteverket, för prövning av upplagshavare, skatteupplag och registrerade varumottagare enligt lagen (1994:1776) om skatt på energi, lagen (2022:155) om tobaksskatt eller lagen (2022:156) om alkoholskatt, skattebefriade förbrukare enligt lagen om skatt på energi eller lagen om alkoholskatt samt lagerhållare enligt lagen om skatt på energi, lagen (2018:696) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter eller lagen om tobaksskatt,

15. Försvarsmakten, i fråga om dels totalförsvarspliktiga som är inskrivna för värnplikt enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt, dels dem som Försvarsmakten avser att anta eller som är antagna till militär utbildning inom myndigheten,

16. Försvarsmakten, i fråga om den som myndigheten avser att anställa för tjänstgöring i internationella militära insatser,

17. Läkemedelsverket, i fråga om den som myndigheten överväger att ge tillstånd enligt 2 kap. 1 § lagen (2009:366) om handel med läkemedel eller lagen (1992:860) om kontroll av narkotika,

18. Kronofogdemyndigheten, för utredning i ärenden enligt skuldsaneringslagen (2016:675) eller lagen (2016:676) om skuldsanering för företagare, i fråga om den som ärendet gäller,

19. Riksgäldskontoret, i fråga om den som myndigheten överväger att betala ut ersättning till enligt lagen (1999:158) om investerarskydd,

20. Rättsmedicinalverket, när uppgiften behövs för prövning enligt häkteslagen av om ett besök eller elektronisk kommunikation kan tillåtas eller ska kontrolleras,

21. Migrationsverket, i fråga om den som myndigheten avser att anställa eller anlita inom förvarsverksamheten, och

22. Statens institutionsstyrelse, när uppgiften behövs för prövning enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga eller lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård eller om ett besök eller elektronisk kommunikation kan tillåtas eller ska begränsas eller kontrolleras.

Denna förordning träder i kraft den

3 Rättsliga utgångspunkter

3.1 Belastningsregistret

Bestämmelser om belastningsregistret finns i lagen (1998:620) om belastningsregister med tillhörande förordning (1999:1134). Belastningsregistret förs av Polismyndigheten. I belastningsregistret finns uppgifter om lagföringar för brott genom dom, åtalsunderlåtelse och godkänt strafföreläggande samt meddelade kontaktförbud. Belastningsregistret innehåller också vissa uppgifter om domar och beslut som har meddelats i utlandet. Uppgifter om fängelsepåföljder gallras tio år efter frigivningen och uppgifter om böter fem år efter lagföringen, om inte personen döms för nya brott.

Det övergripande ändamålet för belastningsregistret är att olika myndigheter, framför allt de brottsbekämpande och rättsvårdande myndigheterna, på ett enkelt sätt ska få tillgång till de uppgifter som behövs i verksamheten. Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Skatteverket, Tullverket och Kustbevakningen behöver uppgifter om tidigare brottslighet och belastningar för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet och utreda brott (2 § första stycket 1). På motsvarande sätt behöver åklagarmyndigheter ha tillgång till dessa uppgifter för att kunna besluta om förundersökning och åtal samt utfärda strafföreläggande (2 § första stycket 2), och de allmänna domstolarna för att kunna straffmäta och bestämma påföljd (2 § första stycket 3).

Ett annat ändamål för belastningsregistret är att tillgodose Polismyndighetens och andra myndigheters behov av uppgifter om belastningar vid vissa lämplighetsprövningar, tillståndsprövningar och andra prövningar som anges i författning (2 § första stycket 4). Exempel på lämplighetsprövningar är Kriminalvårdens prövning av besökare till intagna i anstalt eller häkte. Registret får slutligen också användas för att lämna ut uppgifter till enskild som är av särskild betydelse i hans eller hennes verksamhet (2 § andra stycket).

Eftersom uppgifter i belastningsregistret anses särskilt integritetskänsliga gäller s.k. absolut sekretess för uppgifterna enligt 35 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Med absolut sekretess avses att något skaderekvisit som reglerar sekretessens styrka inte ställs upp som villkor för sekretessen, vilket innebär att de uppgifter som omfattas av absolut sekretess ska hemlighållas utan någon skadeprovning om uppgifterna begärs ut. Uppgifter ur belastningsregistret får därmed endast lämnas ut med stöd av särskilda bestämmelser som bryter sekretessen i lagen om belastningsregister, säkerhetsskyddslagen (2018:585) eller förordningar som har meddelats med stöd av dessa lagar.

Sekretessbrytande regler finns i förhållande dels till den enskilde som registerutdraget rör, dels till vissa myndigheter som har rätt att få tillgång till uppgifter i registret. I 6 § lagen om belastningsregister anges ett antal myndigheter som har rätt att begära uppgifter ur belastningsregistret. Uppgifter ur registret får även lämnas till andra myndigheter än de för vilkas räkning registret främst förs, dock endast i den utsträckning som regeringen föreskriver det för vissa slag av ärenden. I enlighet härmed finns det bestämmelser som ger myndigheter rätt till uppgifter ur belastningsregistret i förordningen om belastningsregister (10–18 §§). Bland annat

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

har Kriminalvården rätt att få uppgifter i fråga om den som avses anställas eller anlitas för vissa uppdrag.

Myndigheter som har rätt att få uppgifter ur registret ska i varje enskilt fall pröva behovet av informationen och en begäran får endast göras om skälet till det uppväger den olägenhet det innebär för den som berörs (7 § lagen om belastningsregister).

Vissa myndigheter, bl.a. Kriminalvården, får ha direktåtkomst till uppgifter i belastningsregistret. Direktåtkomsten ska dock begränsas till sådana uppgifter som myndigheterna har rätt att få ut med stöd av lagen om belastningsregister med tillhörande förordning (19 och 20 §§ förordningen om belastningsregister).

3.2 Misstankeregistret

Bestämmelser om misstankeregistret finns i lagen (1998:621) om misstankeregister med tillhörande förordning (1999:1135). Även misstankeregistret förs av Polismyndigheten. Det innehåller uppgifter om den som är skälig misstänkt för brott. Ändamålet med misstankeregistret motsvarar ändamålet med belastningsregistret.

Uppgifter i misstankeregistret ska gallras om en förundersökning avslutas utan att åtal väcks, om åtal lagts ner eller dom meddelats.

För uppgifterna i misstankeregistret gäller inte absolut sekretess utan sekretess med s.k. omvänt skaderekvisit dvs. sekretess gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider skada eller men (35 kap. 1 § första stycket 6 offentlighets- och sekretesslagen). Bland annat gäller de sekretessbrytande bestämmelserna i 10 kap. och 12 kap. offentlighets- och sekretesslagen. Detta innebär bland annat att sekretessen inte gäller i förhållande till den enskilde själv om inte annat sägs i lagen (12 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen).

Uppgifter ur misstankeregistret ska lämnas ut om det begärs av i vissa lagen direkt angivna myndigheter, och av myndighet i övrigt i den utsträckning regeringen för vissa slag av ärenden föreskriver det eller för ett särskilt fall ger tillstånd till det, vilket görs i förordningen om misstankeregister. Kriminalvården har enligt 4 § i nyss nämnda förordning rätt att få uppgift om brott för vilka åtal väckts bl.a. fråga om den som myndigheten avser att anställa eller anlita för vissa uppdrag.

Även till uppgifter i misstankeregistret får vissa myndigheter, bl.a. Kriminalvården, ha direktåtkomst.

3.3 Skyddet för den personliga integriteten

Belastnings- och misstankeregistren innehåller uppgifter om enskild som är av integritetskänsligt slag. Frågan om vem som ska ha tillgång till de uppgifter som finns registrerade i dessa register behöver därför ta sin utgångspunkt i det svenska grundlagsskyddet och den internationella reglering till skydd för den personliga integriteten som Sverige är bunden av.

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

Registrering och tillgång till uppgifter i belastningsregistret och misstankeregistret måste också vara förenlig med den dataskyddslagstiftning som, i syfte att bl.a. värna den personliga integriteten, reglerar i vilken utsträckning som behandling av personuppgifter är tillåten.

Den personliga integriteten skyddas av regeringsformen (RF). Av 2 kap. 6 § andra stycket RF framgår att var och en gentemot det allmänna är skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden.

En åtgärd från det allmänna som vidtas primärt i syfte att ge myndigheterna underlag för beslutsfattande i enskilda fall kan, även om avsikten inte är att kartlägga enskilda, i många fall anses innebära kartläggning av enskildas förhållanden. Som exempel anges registrering av personuppgifter i polisens belastnings- och misstankeregister (se prop. 2009/10:80 s. 180 f.).

Enligt 2 kap. 20 och 21 §§ RF får begränsningar i skyddet för den personliga integriteten endast göras i lag och för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle. En begränsning får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett den och inte heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen såsom en av folkstyrelsens grundvalar. Detta innebär att en proportionalitetsbedömning alltid måste göras när ny lagstiftning tas fram.

Det internationella arbetet för mänskliga rättigheter tar sin utgångspunkt i den allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna som Förenta nationerna (FN) antog 1948. I artikel 12 i förklaringen anges bl.a. att ingen får utsättas för godtyckligt ingripande i fråga om privatliv, familj, hem eller korrespondens och att var och en har rätt till lagens skydd mot sådana ingripanden och angrepp. I artikel 29 anges vilka inskränkningar i deklarationens fri- och rättigheter som är tillåtna. Sådana inskränkningar får endast göras i lag och enbart om syftet är hänsyn till och respekt för andras fri- och rättigheter samt för att tillgodose krav på moral, allmän ordning och allmän välfärd.

Europeiska konventionen den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen, EKMR) gäller som svensk lag (se lagen [1994:1219] om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna). Enligt artikel 8 EKMR har var och en rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Inskränkningar i dessa rättigheter får endast göras med stöd av lag och om det är nödvändigt med hänsyn till statens säkerhet, den allmänna säkerheten, landets ekonomiska välstånd eller till förebyggande av oordning eller brott eller till skydd för hälsa eller moral eller för andra personers fri- och rättigheter.

Den personliga integriteten skyddas också av den stadga om de grundläggande rättigheterna (rättighetsstadgan) som Europeiska unionen (EU) har antagit. Stadgan är rättsligt bindande för EU:s medlemsstater och har, inom ramen för fördragets tillämpningsområde, företräde framför föreskrifter i den nationella rättsordningen. I stadgan, artikel 3, 7 och 8, slås fast att var och en har rätt till fysisk och mental integritet, respekt för sitt privat- och familjeliv, sin bostad och sina kommunikationer samt skydd av de personuppgifter som rör honom eller henne. I artikel 52 anges i vilken utsträckning inskränkningar får göras i de rättigheter som erkänns i stadgan. Utgångspunkten är att sådana inskränkningar endast får göras i lag och ska vara förenliga med

det väsentliga innehållet i rättigheterna. Begränsningar får endast göras om de är nödvändiga och svarar mot ett allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen eller behovet av skydd för andra människors rättigheter och friheter.

Under våren 2018 genomfördes en genomgripande dataskyddsreform inom EU. Reformen omfattade dels en allmän dataskyddsförordning¹, dels ett dataskyddsdirektiv² som behandlar dataskyddet vid brottsbekämpning, lagföring, straffverkställighet och upprätthållande av allmän ordning och säkerhet. Dataskyddsförordningen började tillämpas den 25 maj 2018. Förordningen, som är direkt tillämplig, ska tillämpas på sådan behandling av personuppgifter som helt eller delvis sker på automatisk väg och på annan behandling än automatisk av personuppgifter som ingår i eller kommer att ingå i ett register. I förordningen regleras bl.a. grundläggande principer för behandling av personuppgifter, den registrerades rättigheter, personuppgiftsansvarigas skyldigheter, överföring av personuppgifter, tillsyn över personuppgiftsbehandling, rätten för enskilda att få tillgång till rättsmedel och sanktioner mot ansvariga som inte lever upp till förordningens krav. Från dataskyddsförordningens tillämpningsområde undantas personuppgiftsbehandling som utförs av behöriga myndigheter i syfte att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, inkluderande skydd mot samt förebyggande och förhindrande av hot mot den allmänna säkerheten. Personuppgiftsbehandling för dessa syften omfattas i stället av det nya dataskyddsdirektivets tillämpningsområde, se mer om detta nedan.

Dataskyddsförordningen både förutsätter och medger nationella bestämmelser som kompletterar eller föreskriver undantag från förordningens regler. I Sverige kompletteras därför dataskyddsförordningen av lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (dataskyddslagen) och förordningen (2018:219) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning. Lagen är subsidiär i förhållande till annan lag eller förordning, vilket innebär att avvikande bestämmelser i registerförfattningar har företräde.

Dataskyddsdirektivet har genomförts i svensk rätt i huvudsak genom brottsdatalagen (2018:1177). Brottsdatalagen ska tillämpas av myndigheter som har till uppgift att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, utreda eller lagföra brott, verkställa straffrättsliga påföljder eller upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Lagen är emellertid endast tillämplig när sådana myndigheter – som då kallas behöriga myndigheter – behandlar personuppgifter för något av de nämnda syftena. I övriga fall är dataskyddsförordningen tillämplig. Lagen kompletteras av en förordning, brottsdataförordningen (2018:1202), som genomför vissa detaljbestämmelser i dataskyddsdirektivet. Även brottsdatalagen är subsidiär i förhållande till annan lag eller förordning.

---

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF.

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

3.3.1 En proportionerlig registerkontroll

Belastningsregistret och misstankeregistret innehåller uppgifter om enskilda som är av integritetskänsligt slag. Uppgifterna i belastningsregistret finns till stora delar var för sig är åtkomliga i allmänna handlingar som är offentliga. Detta gäller även uppgifter i misstankeregistret om brott för vilket åtal väckts. En sådan sammanställning av uppgifter, som registren innebär, anses dock vara särskilt känsliga.

Registrens integritetskänslighet är inte enbart beroende av vilka uppgifter som registreras utan framför allt av vad som lämnas ut. Spridning av uppgifter ur belastningsregistret eller misstankeregistret innebär alltså ett påtagligt integritetsintrång för den enskilde som förekommer i registret. Den spridning som det innebär att ge tillgång till uppgifter ur dessa register kräver därför noggranna överväganden som säkerställer att tillgången till uppgifterna är nödvändig och att syftet med behandlingen står i rimlig proportion till vad som ska uppnås.³

Oavsett om den kontrollerade förekommer eller inte i registret, utgör kontrollen i sig ett intrång i den personliga integriteten. Den personliga integriteten handlar bl.a. om att kunna kontrollera uppgifter om sig själv och utomståendes möjligheter att ta del av sådana uppgifter. Personlig integritet innefattar såväl en rätt till en privat sfär skyddad från utomståendes insyn, som en rätt att bestämma över kunskap om sig själv. Krav på kontroll av registerutdrag innebär därför en integritetskränkning för den arbetsökande eller den som ska utföra uppdrag eller annat arbete åt Kriminalvården. Det innebär att uppgifter ur registret endast bör lämnas ut då det verkligen är påkallat och där behovet av information inte kan tillgodoses på något annat mindre integritetskänsligt sätt.

Kontrollen måste även vara proportionerlig i förhållande till de intressen som talar mot en sådan kontroll. Det innebär att behovet av kontroll måste väga tyngre än intresset av den personliga integriteten hos den som kontrolleras, att en arbetsgivare inte bör få tillgång till enskildas belastnings- och misstankeregister om det finns mindre ingripande alternativ och att kontrollen måste ske på ett sätt som minskar integritetsintrånget för den enskilde. Vid denna bedömning har det betydelse på vilket sätt Kriminalvården kan få tillgång till uppgifterna, vilka uppgifter som myndigheten får del av och om myndighetens kontroll av registret är obligatorisk eller fakultativ. Även hur arbetsgivaren hanterar ett inhämtat registerutdrag är av vikt för att säkerställa att utdraget inte används på ett felaktigt sätt.

---

³ SOU 2919:19 s. 123.

4 Bakgrund och problemformulering

4.1 Allmän problembild och särskilt om otillåten påverkan

Många brott, inte minst grova sådana, begås i dag inom ramen för någon form av samarbete mellan olika personer och antalet sammanslutningar i den kriminella miljön har ökat.⁴ Brottsligheten har blivit allt mer komplex, varierad och gränsöverskridande. Brottslighet med koppling till kriminella nätverk och annan organiserad brottslighet utgör ett mycket allvarligt samhällsproblem och är ett hot mot det demokratiska samhället. Ett av de allvarligaste inslagen i denna hotbild är när medarbetare inom t.ex. statlig förvaltning och i det privata näringslivet utsätts för otillåten påverkan. Otillåten påverkan omfattar både brottsliga och icke-brottsliga tillvägagångssätt som syftar till att påverka t.ex. rättsprocesser och myndighetsutövning. I begreppet otillåten påverkan ryms även infiltration, som i sig inte är brottslig, men som syftar till att direkt eller indirekt påverka tjänsteutövning för kriminella syften.⁵

Kriminalvården ska enligt myndighetens instruktion delta i det myndighetsgemensamma arbetet mot den grova och organiserade brottsligheten. I den senaste myndighetsgemensamma rapporten på detta område görs bedömningen att nätverk och aktörer inom organiserad brottslighet genom otillåten påverkan och infiltrering har fått större makt och inflytande. Bland annat är användande av korruption och utnyttjande av legala bolagsstrukturer nyckelfaktorer för den organiserade brottsligheten och förekommer i alltifrån småskaliga mutbrott till avancerade ekonomiska brottsupplägg.⁶

Det finns också en risk för att personer med koppling till organiserad brottslighet söker anställning vid specifika verksamheter i syfte att få tag på information eller utöva påverkan. Den allt intensivare brottsbekämpningen bedöms av bl.a. Polismyndigheten kunna leda till att kriminella aktörer i större utsträckning än tidigare försöker få tillgång till information inifrån myndigheter.

Alla arbetsgivare måste ta ansvar för att undvika anställning av personer som kan vara olämpliga för en viss tjänst. Säkerhetskänslig verksamhet omfattas av särskilda krav i säkerhetsskyddslagstiftningen. Säkerhetsskyddslagstiftningen är dock primärt inriktad på hot mot Sveriges säkerhet i form av spioneri, sabotage och terroristbrott, och inte på den fara som den organiserade brottsligheten utgör. De hot som genom infiltration eller annan påverkan kan uppstå inifrån verksamheter måste tas på stort allvar. I dagsläget saknas en djupare och bredare analys av möjliggörarens och insiders roll och funktion för brottslig verksamhet som begås av kriminella nätverk. Regeringen har därför gett i uppdrag till Brottsförebyggande rådet att studera vad möjliggörare eller insiders har för roll och funktion för brottslig verksamhet som begås av kriminella nätverk (Ju2023/01510). I uppdraget ingår att identifiera och lämna förslag på förebyggande och motverkande åtgärder. Även andra analyser bör göras av hur samhällsviktiga

---

⁴ Skärpta straff för brott i kriminella nätverk (prop. 2022/23:53 s. 24).

⁵ Jfr, Myndighetsgemensam lägesbild *Organiserad brottslighet 2023*, Myndighetsgemensam rapport, juni 2023 s. 13.

⁶ Jfr, *Myndighetsgemensam lägesbild Organiserad brottslighet 2023*, Myndighetsgemensam rapport, juni 2023 s. 15ff.

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

verksamheter ska kunna skyddas från infiltration och vilka regelförändringar som kan vara påkallade för att säkerställa ett sådant skydd. Det är centralt att arbetsgivare har de verktyg som krävs för att kunna genomföra noggranna och säkra rekryteringsprocesser inom ramen för sitt ordinarie verksamhetskydd. En åtgärd som kan övervägas är t.ex. att göra en översyn av myndigheternas möjligheter till bakgrundskontroller och tillgång till uppgifter från olika register inom ramen för myndigheternas interna säkerhetsarbete. Ett fortsatt arbete behöver också bedrivas på myndighetsnivå för att utveckla arbetet mot insiderproblematik och höja den interna medvetenheten och kunskapen.⁷

4.2 Kriminalvården och myndighetens säkerhetsarbete

Av 1 § förordningen (2023:797) med instruktion för Kriminalvården framgår att Kriminalvården ansvarar för att verkställa utdömda påföljder, bedriva häktesverksamhet samt utföra personutredningar i brottmål. I 2 § föreskrivs att myndighetens verksamhet ska bedrivas på ett säkert, humant och effektivt sätt och att återfall i brott ska förebyggas. Myndigheten ska enligt 3 § nyss nämnd förordning särskilt vidta åtgärder som syftar till att brottslighet under verkställigheten förhindras, att narkotikamissbruk bekämpas, att innehållet i verkställigheten anpassas efter varje individs behov och att frigivning förbereds. I 4 § anges bl.a. att myndigheten ska delta i det myndighetsgemensamma arbetet mot den grova och organiserade brottsligheten.

Verksamheten bedrivs vid 33 häkten, 46 anstalter och 32 frivårdskontor. Under 2023 hade Kriminalvården i genomsnitt 5 782 tillgängliga platser (ordinarie fasta platser samt tillfälliga platser och beredskapsplatser), vilket är en ökning med cirka åtta procent från 2022. På häkte fanns i genomsnitt 2 876 tillgängliga platser (inkl. tillfälliga platser och beredskapsplatser), vilket är en ökning med knappt tio procent från 2022. Under 2023 fanns i genomsnitt drygt 6 300 inskrivna i anstalt och knappt 3 100 inskrivna i häkte. I genomsnitt drygt 14 700 klienter avtjänade kriminalvårdspåföljd inom frivården.

Kriminalvården hade den 31 december 2023 drygt 18 000 medarbetare över hela landet. Det är en ökning med drygt 2 200 personer sedan 2022 och med cirka 3 750 personer sedan 2021. Det genomsnittliga antalet årsarbetskrafter uppgick under 2023 till drygt 14 000, varav drygt 11 500 arbetade klientnära. Av dessa var cirka 7 700 kriminalvårdare i anstalt, häkte eller på den nationella transportenheten och nästan 1 200 årsarbetskrafter var frivårdsinspektörer. Till detta kommer chefer, sjukvårdspersonal, programledare, lärare inom vuxenutbildningen, produktionsledare inom arbetsdriften, medarbetare med uppgifter inom fastighet, förråd, kök och lokalvård samt administrativ personal. På huvudkontoret och regionkontoren finns medarbetare i ett flertal befattningar inom bland annat säkerhet, it, HR, kommunikation och juridik. Utöver anställda medarbetare anlitar frivården även drygt 4 300 så kallade biträdande övervakare.⁸

Utifrån Kriminalvårdens ansvar för att bl.a. verkställa påföljder finns det ett starkt allmänt intresse av att verksamheten fungerar på ett säkert och betryggande sätt. För att upprätthålla den yttre och inre säkerheten arbetar myndigheten med s.k. dynamisk säkerhet. Dynamisk

⁷ Skr. 2023/24:67, Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet, s. 30 f.

⁸ Kriminalvårdens årsredovisning 2023.

säkerhet baseras på fyra områden där de ingående delarna är ömsesidigt beroende av och interagerar med varandra för att upprätthålla för varje verksamhetsställe beslutad säkerhetsnivå. De fyra områdena är medarbetare, metoder och arbetssätt, fysisk och teknisk säkerhet samt styrande dokument. Kriminalvårdens säkerhetsavdelning har ansvar för säkerhetsstrategin och därmed för utformningen av den dynamiska säkerheten. Kriminalvården har satt upp fyra nollvisioner; Inga rymningar, Ingen narkotika eller otillåtna preparat, Inga kriminella aktiviteter samt Inget våld, inga hot eller trakasserier.

I årsredovisningen för år 2023 konstateras att antalet klienter med bedömd koppling till organiserad brottslighet fortsatte att öka även under 2023, med en viss förskjutning från häkte till anstalt. Ökningen speglar den eskalerande våldspiralen i samhället och gällde både intagna män och kvinnor.⁹ I årsredovisningen för år 2022 konstaterades att ökningen gällde även klienter inom den organiserade brottslighetens högre skikt, som har en förhöjd risk att fortsätta brottslighet, fritas och anstifta våldsbrott. Dessa individer bedöms ha en hög avsikt och förmåga att fortsätta sin brottslighet och påverka lokalsamhället på utsidan.

I årsredovisningen för år 2022 framgick att infiltration och försök till infiltration förekommit under året, främst inom anstalt och häkte, och att medarbetare påverkats till att utföra uppgifter åt intagna kopplade till den organiserade brottsligheten bl.a. för att kunna kommunicera med personer på utsidan. Antalet inrapporterade incidenter i kategorin otillåten påverkan fortsatte att öka kraftigt under 2022, även om en del av ökningen sannolikt berodde på att ett uppdaterat systemstöd gjorde att många incidenter som tidigare skulle rapporterats som hot mot medarbetare istället rapporterats som otillåten påverkan. Ökningen bedömdes även kunna bero på att medarbetarna var mer utsatta i sin tjänsteutövning än tidigare, och hanterade fler klienter i ett hårdare klimat.¹⁰

Enligt årsredovisningen för 2023 är den sammantagna bilden att otillåten påverkan fortsatte att öka även under detta år. Av redovisningen framgår att rapporteringen ökade kraftigt, främst när det gällde kategorin försök till otillåten påverkan. Kategorin är ny sedan 1 april 2022, och utvecklingen bevakas. Otillåten påverkan utgjorde enligt årsredovisningen för 2023 fortsatt ett betydande säkerhetshot mot myndigheten eftersom allt fler klienter hade kopplingar till den organiserade brottsligheten. De bedömdes ha en hög förmåga att utöva otillåten påverkan på myndighetens medarbetare och fanns såväl inom den slutna miljön som inom frivården. Dessa klienter ökade risken för självcensur, som inte alltid är medveten och därmed inte syns i rapporteringen. Självcensur kan leda till att trovärdigheten för Kriminalvårdens myndighetsutövning minskar samt att förmågan till objektivitet och rättssäkerhet rubbas. För att motverka detta arbetades det på flera håll i myndigheten med att öka kunskapen om risksituationer för otillåten påverkan genom utbildningar, övningsverksamhet och säkerhetssamtal. Syftet var att stärka motståndskraften och tydliggöra att hela gruppen drabbas om någon i arbetslaget blir utsatt för otillåten påverkan. Medarbetare måste vara medvetna om

---

⁹ Kriminalvårdens årsredovisning 2023.s. 74.

¹⁰ Kriminalvårdens årsredovisning 2022 s. 74.

HEMSTÄLLAN

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

att påverkansförsök är en del av arbetet, att det är självklart att de synliggörs och att stöd finns att få.¹¹

För att Kriminalvården ska kunna hantera sitt uppdrag gör myndigheten löpande analyser över vilka åtgärder som kan bidra till att ytterligare höja säkerheten i verksamheten. Även myndighetens rättsliga möjligheter till säkerhetsarbete måste utvärderas kontinuerligt för att säkerställa att Kriminalvården har effektiva verktyg för att upprätthålla och förbättra sitt säkerhetsarbete.

Att medarbetarna är pålitliga och lojala med verksamheten är av grundläggande betydelse för Kriminalvårdens verksamhet. Att motverka otillåten påverkan och infiltration har inte bara betydelse ur ett säkerhetsperspektiv, utan även för förtroendet för Kriminalvården och rättsväsendet i stort och för den myndighetsutövning som åligger myndigheten. Det är därför viktigt att rekryteringen av nya medarbetare sker med stor omsorg och att den sökandes personliga lämplighet, säkerhetsmedvetande och eventuella sårbarheter utreds genom anställningsintervjuer, kontakt med referenspersoner och kontroll av meritförteckning. Kriminalvården har vidare genom 10 § 9 förordningen (1999:1134) om belastningsregister och 4 § 2 (1999:1135) förordningen om misstankeregister rätt att kontrollera den myndigheten avser att anställa i misstanke- och belastningsregistren. Sådan rätt finns också beträffande vissa uppdragstagare som bistår i verksamheten, t.ex. övervakare, personutredare och biträde enligt lagen om intensivövervakning eller fängelseförordningen. Kriminalvården har för detta ändamål direktåtkomst till belastningsregistret och vissa uppgifter i misstankeregistret.

Kontroll i register kan i vissa fall ske även med stöd av säkerhetsskyddslagen (2018:585), som omfattar alla som bedriver säkerhetskänslig verksamhet. Med säkerhetskänslig verksamhet avses verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller verksamhet som omfattas av ett för Sverige förpliktande internationellt åtagande om säkerhetsskydd, 1 kap. 1 § säkerhetsskyddslagen. Säkerhetsskydd syftar till att skydda säkerhetskänslig verksamhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten. Av 3 kap. 1 § säkerhetsskyddslagen framgår att den som genom en anställning eller på något annat sätt ska delta i säkerhetskänslig verksamhet ska säkerhetsprövas. Säkerhetsprövningen syftar enligt 3 kap. 2 § samma lag till att klarlägga om personen kan antas vara lojal mot de intressen som skyddas i säkerhetsskyddslagen och i övrigt pålitlig från säkerhetssynpunkt. Registerkontroll vid säkerhetsprövningen omfattar utöver belastnings- och misstankeregistren även uppgifter enligt lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område och lagen (2019:1182) om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter. En uppgift som har kommit fram vid en registerkontroll eller särskild personutredning får lämnas ut endast om uppgiften i det enskilda fallet kan antas ha betydelse för prövningen enligt 3 kap. 2 § säkerhetsskyddslagen. För att en uppgift som gäller den kontrollerades make eller sambo ska lämnas ut krävs därutöver att utlämnandet är absolut nödvändigt. Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden beslutar om huruvida uppgifter som kommit fram vid en registerkontroll och särskild personutredning ska lämnas ut för säkerhetsprövning.

---

¹¹ Kriminalvårdens årsredovisning 2023 s. 76.

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

Av stor betydelse för myndighetens säkerhetsarbete på lokal nivå är möjligheten att inför en prövning av en intagens besök och andra kontakter självständigt kontrollera och få del av uppgifter ur register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister och lagen (1998:621) om misstankeregister genom s.k. direktåtkomst. Rätten till kontroll inför besök och kontakter följer av 7 kap. 10 § FäL respektive 3 kap. 11 § Häl. Behörigheten att få ut uppgifter från registren regleras i sin tur genom 10 § 10 förordningen om belastningsregister respektive 4 § 3 förordningen om misstankeregister.

Kriminalvården framförde för snart tjugo år sedan att det vore önskvärt med en möjlighet att kontrollera även vissa andra personkategorier, dels ytterligare personer som ges tillträde till anstalter och dels personer som medverkar vid utslussningsåtgärder, samt att det skulle vara angeläget med en möjlighet att i vissa fall kunna göra förnyade kontroller av redan anställda. I nästa avsnitt finns en redovisning av tidigare behandling av frågorna.

De senaste årens utveckling av den organiserade brottsligheten och de ökande riskerna för otillåten påverkan har emellertid gjort att frågorna nu har fått förnyad aktualitet och betydelse. Även om Kriminalvården kontinuerligt arbetar med att medvetandegöra såväl anställda som andra personer som har uppdrag kopplat till verksamheten, visar det ökade antalet misstankar om otillbörliga relationer och infiltration, att dessa insatser inte är tillräckliga. Kriminalvården står också inför en historisk stor expansion av anstalts- och häktesorganisationen, vilket under de kommande åren kommer medför en omfattande rekrytering. Detta innebär ökade risker för otillåten påverkan och infiltration¹² För att Kriminalvården ska kunna intensifiera arbetet mot otillåten påverkan och infiltration och kunna driva och i utöka verksamheten på ett säkert sätt och med högt förtroende, är det angeläget att myndigheten skyndsamt ges utökade möjligheter till registerkontroll i vissa fall.

4.3 Tidigare utredningar

Kriminalvården gjorde den 29 maj 2006 en framställning om författningsändringar rörande kontroll i belastnings- och misstankeregistren. I framställan föreslogs att myndighetens möjlighet att kontrollera den som myndigheten avser att anställa skulle utökas så att myndigheten även fick rätt att få ta del av sådana uppgifter under pågående anställning samt beträffande den som ska genomgå utbildning. Vidare föreslogs att möjligheten att i förväg kontrollera om en person, som ska passera in i en anstalt, har dömts eller är misstänkt för brott, skulle gälla oavsett om besöket avsåg en enskild intagen eller av annat skäl. Förslagen har inte lett till lagstiftningsåtgärder.

Regeringen gav den 1 mars 2018 en särskild utredare i uppdrag att bl.a. utreda behovet av utökat författningsstöd för kontroll av uppgifter i belastningsregistret i arbetslivet. I betänkandet *Belastningsregisterkontroll i arbetslivet – behovet av utökat författningsstöd* (SOU 2019:19) utreddes delar av de problem som Kriminalvården identifierat i den tidigare framställningen. Utredningen ansåg att det inte fanns tillräckliga skäl för en så pass långtgående reglering som Kriminalvården

---

¹² Kriminalvårdens årsredovisning 2023 sid. 74.

tidigare förordat. Utredningen föreslog dock att Kriminalvården skulle få möjlighet att kontrollera förekomst i belastningsregistren, dels vid inpassering i anstalt eller häkte, dels vid anlitande av enskilda för att bedriva verksamhet med halvvägshus eller hem för vårdvinstelse. Utredningen föreslog vidare att Kriminalvårdens möjlighet att ta del av utdrag ur belastnings- och misstankeregistren för den som myndigheten avser att anlita för vissa angivna uppdrag, t.ex. övervakare och personutredare, skulle utökas till att avse även andra uppdragstagare i den mening som avses i 2 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (osjälvständiga uppdragstagare). När det gäller anställda föreslogs inte någon löpande rätt till registerkontroll, däremot föreslog utredningen att Kriminalvården skulle få en sådan möjlighet när en anställd sökte en ny anställning inom myndigheten. Den utökade registerkontrollen föreslogs, på samma sätt som nuvarande kontroll inför anställning, vara fakultativ samt avse samtliga uppgifter i belastningsregistret.

Förslaget har remissbehandlats och de remissinstanser som särskilt berörde förslaget rörande Kriminalvården tillstyrkte förslagen eller lämnade dem utan erinran. Kriminalvården var i sitt remissvar i huvudsak positivt inställd till de förslag som lämnades i betänkandet, men hade vissa synpunkter på de specifika förslagen. Bland annat ansåg myndigheten med hänsyn till de mycket höga krav som uppställs på lämplighet och laglydighet för de som är anställda inom myndigheten, att skälen för att genomföra löpande registerkontroller vägde tyngre än det integritetsintrång som det kan anta medföra för de anställda. Beträffande utredningens förslag när det gäller kontroll av enskild som bedriver verksamhet med halvvägshus eller hem för vårdvinstelse, ansåg Kriminalvården att kretsen av personer som enligt utredningens förslag skulle kunna bli föremål för registerkontroll från myndighetens sida var för snäv och att den borde utökas till att avse samtliga som arbetar i en sådan verksamhet eller i vart fall omfatta även de som arbetar i den klientnära verksamheten. Kriminalvården ansåg vidare att det fanns behov av att göra registerkontroll även av enskilda som bedriver verksamhet med kontraktsvård.

De förslag som utredningen lämnade var, enligt Kriminalvårdens uppfattning, väl underbyggda och framstod som rimliga också utifrån ett integritetsperspektiv. Denna promemoria bygger därför till stora delar på förslagen i betänkandet. Såsom angavs i myndighetens remissvar anser emellertid myndigheten att det finns behov av att kontrollera även vissa andra personer.

5 Registerkontroll vid ansökan om ny tjänst

5.1 Nuvarande kontrollmöjligheter

Som beskrivs ovan är det av central betydelse för Kriminalvården att medarbetarna är pålitliga och lojala med verksamheten. Enligt nu gällande rätt har därför myndigheten möjlighet att vid nyanställning genomföra kontroller i belastnings- och misstankeregistret avseende den person som avses anställas.¹³ Det är fråga om en s.k. fakultativ registerkontroll, vilket innebär att bestämmelsen ger Kriminalvården rätt, men inte skyldighet, att göra registerkontroll. Skäl att inte göra kontroll kan finnas t.ex. vid tidsbegränsade anställningar eller vid anställningar där den anställde har begränsade arbetsuppgifter och behörigheter.

Med stöd av registerkontrollen har myndigheten möjlighet att undvika att anställa en sökande om denne på grund av tidigare eller pågående kriminell belastning bedöms som olämplig för arbetsuppgifterna eller de kontaktytor som tjänsten skulle innebära i myndigheten.

Registerkontrollen är således ett viktigt verktyg i rekryteringsprocessen. Att den sökande inte förekommer i belastningsregistret eller misstankeregistret betyder dock inte att arbetsgivaren kan utgå från att den sökande är pålitlig i säkerhetskänslighet. Utöver registerkontroll genomförs därför även andra åtgärder för att kontrollera att den som avses anställas är lämplig för arbetet, bl.a. strukturerade intervjuer anpassade efter vilka säkerhetskrav som ställs vid den aktuella anställningen. Syftet är att skapa en bild av den sökande för att kunna bedöma dennes säkerhetsmässiga pålitlighet men också för att göra den sökande medveten om att anställningen kan innebära situationer som skapar sårbarhet. Intervjuerna kompletteras också med oberoende referenser.¹⁴ Omvänt gäller också att intervjuer och referensinhämtning inte kan ersätta registerkontrollen. Den sökande kan välja att inte berätta att han eller hon är dömd eller misstänkt för brott som gör honom eller henne olämplig för arbete inom Kriminalvården. Det är inte heller säkert att den person som lämnats som referens alltid känner till sådana uppgifter eller berättar om dem.

Om en tjänst är placerad i säkerhetsklass utför Säkerhetspolisen en registerkontroll enligt denna lagstiftning. När det gäller tjänster i säkerhetsklass 1 och 2 är kontrollen mer omfattande, och Säkerhetspolisen kan bl.a. hålla personligt samtal med den sökande. Kontroll enligt säkerhetsskyddslagen görs även i de fall en sökande till en säkerhetsskyddad tjänst redan är anställd av Kriminalvården. Bortsett från dessa fall har Kriminalvården inte någon rätt att kontrollera en redan anställd person i belastnings- eller misstankeregister, inte ens om denne söker en ny tjänst inom myndigheten.

---

¹³ Se 4 § 2 stycket förordningen om misstankeregister respektive 8 § 9 förordningen om belastningsregister.

¹⁴ Se även SOU 2019:19, Belastningsregisterkontroll i arbetslivet – behovet av utökat författningsstöd, s. 154.

5.2 Överväganden och förslag

Förslag: Kriminalvården ska ges möjlighet att genomföra kontroll av misstanke- och belastningsregister när en av myndigheten anställd person är aktuell för en ny tjänst i myndigheten.

Kriminalvårdens överväganden: Att en kontroll i misstanke- och belastningsregister sker vid anställningstillfället är viktigt. Utdraget erbjuder dock bara en ögonblicksbild av hur personens belastning såg ut vid tidpunkten för kontrollen. En tidigare ostraffad person kan i ett senare skede bli föremål för brottsutredning och dömas till ansvar för brott. Det gäller även personer som har en pågående anställning.

Uppgifter om att en anställd har begått brott kan ha betydelse inte bara utifrån att brottet i sig kan göra att personen inte framstår som lämplig att arbeta inom Kriminalvården eller med vissa uppgifter. Om en person t.ex. döms för narkotikabrott kan det vara en indikation på att denne har problem med missbruk och att denne har kontakter med kriminella personer för att kunna förvärva narkotika. En anställd som har begått brott riskerar vidare att utsättas för otillbörlig påverkan av klienter eller andra som utnyttjar denna vetskap för sina egna syften. Om myndigheten skulle ha kännedom om brottet minskar risken för att en sådan uppgift kan utnyttjas för otillbörlig påverkan. Om Kriminalvården fick ta del av sådana uppgifter skulle det därför bidra till att öka säkerheten i verksamheten.

Av redovisningen av tidigare utredningar ovan framgår att Kriminalvården redan i en framställan 2006 ansåg att det borde införas en möjlighet till löpande registerkontroll av anställda. Som konstateras i SOU 2019:19 är dock registerkontroll av den som är redan är anställd mer integritetskränkande för den enskilde än den kontroll som äger rum inför anställning, bl.a. på så sätt att en enskild som har sökt en viss tjänst kan avbryta anställningsprocessen om han eller hon inte längre vill delta. Risken för integritetsintrång är större om arbetsgivaren när som helst under en pågående anställning har möjlighet att göra en sådan kontroll. Möjligheterna för en arbetsgivare att få tillgång till sådana uppgifter under pågående anställning bör därför inte vara större än vad som är nödvändigt.¹⁵ I nuläget är registerkontroll under pågående anställning bara tillåtet i fall som omfattas av säkerhetskyddslagen. Den kontrollen är omgärdad av särskilda rättssäkerhetsgarantier som bl.a. innebär att det är Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden som i varje enskilt fall avgör om uppgifter som kommit fram vid en registerkontroll ska lämnas ut till den begärande myndigheten.

Kriminalvården ansåg i sitt remissvar över betänkandet att riskerna för att tilliten mellan arbetsgivare och arbetstagare försvagas rimligtvis borde kunna motverkas genom att tydliga regler och rutiner införs avseende hur och när en löpande registerkontroll får genomföras. Med särskild hänsyn till de mycket höga krav på lämplighet och laglydighet som bör ställas för de som är anställda inom myndigheten ansåg Kriminalvården sammantaget att skälen för att

---

¹⁵ SOU 2019:19 s. 168.

genomföra löpande registerkontroller väjde tyngre än det integritetsintrång som det kan antas medföra för de anställda, och att frågan därför borde övervägas ytterligare.

Kriminalvården bedömer fortfarande att en möjlighet att göra en registerkontroll av anställda löpande under anställningen skulle vara av vikt för att skydda verksamheten mot systemhotande verksamhet och olika former av infiltration. Som utredningen har anfört skulle detta dock vara särskilt ingripande ur integritetssynpunkt och det behövs därför en mer ingående analys av konsekvenserna. Kriminalvården är inte heller den enda myndighet som har pekat på ett sådant behov¹⁶. Kriminalvården har därför valt att nu inte föreslå någon generell rätt för myndigheten att kontrollera personer i misstanke- och belastningsregistren under pågående anställning. Kriminalvården anser dock att det finns skäl att göra en mer övergripande översyn av myndigheternas möjligheter att göra bakgrundkontroller, innefattande även säkerhetsskyddslagens tillämpningsområde.

Däremot anser Kriminalvården, i likhet med den bedömning som gjordes i betänkandet, att myndigheten snarast bör få möjlighet att kontrollera en anställd som blir aktuell för en ny tjänst inom myndigheten, t.ex. en chefsbefattning eller befordrad tjänst, men även en tjänst vid ett annat verksamhetsområde eller med andra arbetsuppgifter. Det finns flera anledningar till att en sådan kontroll vore acceptabel ur rättssäkerhetssynpunkt. Det främsta skälet är att den enskilde i ett sådant fall själv har genomfört en aktiv åtgärd när denne sökt en ny tjänst, vilket medför att kontrollen inte ter sig lika integritetskänslig som den vore i annat fall.¹⁷ Den enskilde bör dock av integritetsskäl alltid informeras om att kontrollen kommer att göras. Eftersom en anställd i en ny tjänst kan få utökat ansvar och befogenhet, men också nya kontaktytor inom verksamheten och tillgång till ny information, talar säkerhetsskäl starkt för att det görs en förnyad kontroll i en sådan situation. Även rättviseskäl kan anföras för den föreslagna ordningen, eftersom kontrollerna av en extern sökande till en ny tjänst i myndigheten annars blir mer omfattande än för en sökande som redan är anställd inom myndigheten. En intern sökande får då en fördel i förhållande till andra sökande, om den interna sökanden skulle vara dömd för brott som är av relevans vid tjänstetillsättningen. Nuvarande ordning riskerar således att snedvrider anställningsprocessen till den redan anställdes fördel.

Eftersom registerkontroll vid ansökan om en ny tjänst inom myndigheten ska motsvara den kontroll som görs vid en nyanställning, bör kontrollen på samma sätt få avse både misstanke- och belastningsregistret. I likhet med vad som gäller vid nyanställning bör kontrollmöjligheten i misstankeregistret endast omfatta misstanke om brott för vilket åtal har väckts.

Som framgår ovan är den nuvarande regleringen om registerkontroll vid anställning fakultativ. En obligatorisk kontroll inför en ny tjänst skulle å ena sidan kunna uppfattas som mindre integritetskränkande, eftersom den enskilde inte riskerar att känna sig utpekad för att arbetsgivaren valt att kontrollera just denne. Å andra sidan skulle en obligatorisk kontroll innebära att arbetsgivaren är skyldig att göra kontroll trots att det saknas behov av detta i det

---

¹⁶ SOU 2019:19 s. 168, Domstolsverkets hemställan 2024-02-26 Utökade möjligheter till registerkontroll s.18 och Åklagarmyndighetens hemställan 2024-05-08.

¹⁷ SOU 2019:19 s. 169.

enskilda fallet, t.ex. för att personen redan är placerad i säkerhetsklass enligt säkerhetsskyddslagen eller nyligen kontrollerats i samband med nyanställning. Kriminalvården anser därför att även den nu föreslagna kontrollmöjligheten bör vara fakultativ.

Direktåtkomst är typiskt sätt mer integritetskänslig än annat utlämnande. Frågan om direktåtkomst ska enligt förarbetena avgöras med hänsyn till om det går att åstadkomma en tillfredställande behörighetskontroll och tillräckligt säkerhet vid överföringen. En myndighet som har rätt att ta del av uppgifter ur registret bör få rätt till direktåtkomst om det på ett betryggande sätt kan kontrolleras att endast den som är behörig kan ta del av uppgifter ur registret.¹⁸ För direktåtkomst krävs att användandet uppgifterna hos de mottagande myndigheterna begränsas till vissa tjänstemän och att det finns en hög informationssäkerhet hos de mottagande myndigheterna, t.ex. vad gäller system för utlämnande av behörighet, tillsyn och loggning av transaktioner.¹⁹

Kriminalvården har redan idag direktåtkomst till uppgifter i belastnings- och misstankeregistren, bl.a. inför anställning. Myndigheten har därför redan ett system på plats för att kunna säkerställa att aktuella uppgifter hanteras med hög säkerhet, bl.a. vad gäller behörigheter och loggning. Eftersom uppgifter i misstankeregisterutdrag och belastningsregisterutdrag som huvudregel inte omfattas av sekretess i anställningsärenden har myndigheten en rutin som innebär att registerkontrollen dokumenteras i en tjänsteanteckning, av vilken endast framgår om kontrollen genomförts med eller utan anmärkning. Ingen ytterligare dokumentation om eventuella anmärkningar görs. Tjänsteanteckningen för den som anställs förvaras i personalakten, medan tjänsteanteckning som upprättats för kandidat som inte anställs gallras direkt.

En direktåtkomst innebär kostnads- och effektivitetsvinster för både Kriminalvården och Polismyndigheten. Enligt Kriminalvården finns det sammantaget inte skäl att hantera tillgången till uppgifter vid ansökan om ny tjänst på annat sätt än vid nyanställning och myndigheten föreslår därför direktåtkomst även för dessa uppgifter.

En registerkontroll inför en ny anställning inom Kriminalvården kan leda till att myndigheten får information om den anställda som har betydelse inte bara för den sökta anställningen utan även för den anställdes nuvarande arbetsuppgifter. Denna situation kan uppstå även i andra fall, t.ex. när uppgifter kommer fram vid kontroll enligt säkerhetsskyddslagen eller Kriminalvården får kännedom om att en anställd är dömd eller misstänkt för brott genom att den anställda blir föremål för personutredning eller döms till en kriminalvårdspåföljd. Vilka konsekvenser detta får för den befintliga anställningen prövas enligt arbetsrättsliga regler. Om det som kommit fram vid registerkontrollen innebär att personen inte är lämplig att ha kvar sin befattning, ska denne i första hand erbjudas omplacering till en annan befattning. I vissa fall kan belastningen vara så allvarlig att det finns saklig grund för uppsägning eller avsked. Med hänsyn till att det finns ett starkt säkerhetsintresse att genomföra registerkontroll och till att den anställda alltid har möjlighet att på eget initiativ avbryta anställningsprocessen, bedöms att en kontroll ändå är proportionerlig.

---

¹⁸ Prop. 1997/98 s. 88 f.

¹⁹ Prop. 1997/98 s. 87 och Ds 2007:42 s. 217 f.

6 Registerkontroll av personer som bereds tillträde till Kriminalvårdens verksamhetsställen

6.1 Definition av aktuell personkategori

Kriminalvården anlitar en mängd olika uppdragstagare, både kopplat till myndighetens kärnverksamhet och till behovet av att upprätthålla och utveckla infrastrukturen. Det rör sig om uppdragstagare med olika grader av självständighet i sitt arbete, men som har gemensamt att de inte är anställda av myndigheten. Flera av dessa rör sig i myndighetens anstalter och häkten. Det gäller t.ex. utbildare vid utbildningar som genomförs av extern organisation, byggarbetare och hantverkare som har uppdrag vid det enskilda verksamhetsstället, kioskpersonal, sjukvårdspersonal som inte är anställda vid myndigheten, praktikanter, tolkar och bevakningspersonal. Även präster och företrädare för trossamfund samt företrädare för ideella föreningar, t.ex. KRIS (Kriminellas revansch i samhället) eller Röda korset, som exempelvis bistår i myndighetens isoleringsbrytande arbete omfattas av nu aktuell redogörelse. Gemensamt för dessa grupper är att de vistas i Kriminalvårdens lokaler mer än tillfälligt och att de inte tillbringar hela sin vistelse tillsammans med personal från myndigheten. De kan även ha viss grad av klientkontakt.

Även inom frivården anlitas externa uppdragstagare. Verksamheten i frivården skiljer sig dock från verksamheten vid anstalter och häkte genom att klienterna inte är frihetsberövade och det finns inte samma behov av att kontrollera besökarna. Hemställen nedan omfattar därför endast personer som bereds tillträde till anstalter eller häkten.

6.2 Infiltration och otillåten påverkan mot Kriminalvården genom externa personer

Under senare år har Kriminalvården upplevt ett mycket högt tryck på verksamheten, med allt fler klienter som är häktade eller avtjänar fängelsestraff. Myndigheten har därför varit tvungen att kraftigt utöka sin kapacitet, både i antal anställda och i antal och storleken på verksamhetsställen.²⁰ Den pågående kapacitetsökningen i anstalt och häkte medför i sin tur att fler externa uppdragstagare anlitas av myndigheten och därigenom får tillträde till myndighetens lokaler. Det är då fråga om både personer som vistas i lokalerna för att hjälpa till i myndighetens uppdrag, genom till exempel deltagande vid isoleringsbrytande åtgärder, och sådana personer som anlitas för andra tillfälliga uppdrag i myndigheten.

Kriminalvården står också inför ett omfattande inflöde av klienter från den grova och organiserade brottsligheten och kriminella nätverk. Många av dessa klienter bedöms ha såväl avsikt som tid och förmåga att kunna hota säkerheten inom myndigheten, till exempel genom otillåten påverkan, infiltration och fortsatt brottslighet. De bedöms vidare ha sådana kontaktnät utanför anstalts- och häktesmiljön att de har stor möjlighet att påverka säkerheten inom

---

²⁰ En bild av utvecklingen ges i myndighetens årsredovisningar.

verksamheten genom andra externa personer. De externa uppdragstagarna kan ingå i klienternas kontaktnät sedan tidigare eller så kan kriminella aktörer utnyttja sårbarheter hos uppdragstagarna, såsom t.ex. tidigare brottslighet eller reella eller fiktiva skuldförhållanden uppkomna genom sådan, för egen vinning. Några ändamålsenliga möjligheter för myndigheten att analysera och ta ställning till dessa risker finns i nuläget inte, vilket är en tydlig brist.

Formerna av otillåten påverkan och infiltration kan variera, likaså målet för påverkan. Även om externa uppdragstagare inte besitter samma kunskaper och befogenheter som myndighetens anställda, får de, genom sin vistelse i myndighetens lokaler, kunskap om exempelvis lokalernas fysiska och tekniska utrustning. Genom att de i vissa fall även har direkt klientkontakt kan de få kännedom om vilka klienter som verkställer straff vid en viss anstalt samt vilken avdelning de befinner sig på.²¹ Sådan information skyddas inte bara av sekretess enligt 35 kap. 15 § offentlighets och sekretesslagen (2009:700), OSL, utan kan också vara värdefull för personer inom den organiserade brottsligheten att få del av. Likaså kan intagna ha ett intresse av att sådan information förs ut till personer på utsidan. Ett exempel är information om en förestående transport när det finns utomstående personer som är beredda att försöka genomföra en fritagning. En person som får tillträde till Kriminalvårdens lokaler kan också föra med information från en intagen till personer utanför anstalten och vice versa, liksom mellan personer som är intagna vid samma verksamhetsställe. Detta är extra allvarligt på häktena eftersom det kan påverka förundersökningen. Av dessa skäl kan även externa uppdragstagare riskera att bli föremål för otillåten påverkan.²²

Externa uppdragstagare har inte heller nödvändigtvis samma beredskap mot otillåten påverkan eller samma skydds nät som Kriminalvårdens anställda. Vidare torde de inte heller alltid ha samma lojalitet mot myndigheten och myndighetens verksamhet som en anställd kan förväntas ha. Till detta kommer att den påverkan som kan ske mot de externa uppdragstagarna är svårare att upptäcka, bl.a. för att myndighetens insyn i aktörernas övriga verksamhet är begränsad.

6.3 Nuvarande kontrollmöjligheter

Av 8 kap. 11 § FäL och 4 kap. 11 § Häl framgår att, om det är nödvändigt för att säkerheten ska kunna upprätthållas vid en anstalt eller häkte, får Kriminalvården besluta att alla personer som passerar in i anstalten eller häktet, ska kroppsvisiteras i syfte att söka efter otillåtna föremål (allmän inpasseringskontroll).

Av 7 kap. 10 § FäL framgår att om det behövs för att kunna bedöma om besök eller elektronisk kommunikation kan tillåtas eller ska kontrolleras, ska i förväg undersökas om den som kontakten ska äga rum med är dömd eller misstänkt för brott eller för att utöva brottslig verksamhet. Motsvarande bestämmelse finns i 3 kap. 11 § Häl. Kontrollen får avse uppgifter ur belastningsregistret och uppgift ur misstankeregistret om misstanke för brott för vilket åtal

---

²¹ Exempelvis har en präst möjlighet att föra enskilda samtal med intagna, vilket kan medföra att de får uppgifter av detta slag.

²² BRÅ:s rapport 2014:4, *Korruption i Myndighetsverige. Otillåten påverkan mot insider*, s. 54.

HEMSTÄLLAN

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

väckts, se 10 § 10 förordningen om belastningsregister och 4 § 3 förordningen om misstankeregister. Även i de fall en representant från någon ideell organisation ska besöka en enskild intagen görs kontroll i enlighet med dessa bestämmelser. Myndigheten har däremot inte någon möjlighet att kontrollera om den som, av andra skäl än att besöka en specifik intagen, ska passera in på en anstalt är dömd eller misstänkt för brott, trots att även sådana aktörer kan ha nära kontakt med intagna. En sådan belastning kan dock av uppenbara skäl ha betydelse för myndighetens bedömning av om personen är lämplig för att vistas i den aktuella miljön.

I detta sammanhang kan nämnas att Kriminalvården själv inte förvaltar några fastigheter och inte kan styra mer än en del av det underhålls- och reparationsarbete som måste ske. Myndigheten är därför i nuläget beroende av att fastighetsägaren kontrollerar den personal som ska utföra underhålls- och reparationsarbeten på anstalter och häkten t.ex. genom att de själva fått ge in registerutdrag.

När det är fråga om upphandlade tjänster följer myndigheten förfarandet i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU). Upphandlingen kan antingen ske genom s.k. direktupphandlingar eller sedvanliga upphandlingar. I det inledande skedet av denna process tar myndigheten i samtliga fall ställning till om upphandlingen ska vara säkerhetsskyddad enligt säkerhetsskyddslagen eller inte. Vid en säkerhetsskyddad upphandling följs säkerhetsskyddslagens regler om kontroll och säkerhetsklassning. Dessa upphandlingar berörs därför inte närmare i detta avsnitt.

Inför en upphandling ska Kriminalvården utesluta en leverantör från att delta i en upphandling om myndigheten, antingen genom egen försäkran enligt 15 kap. LOU eller på annat sätt, får kännedom om att nyckelpersoner hos leverantören är dömda för vissa brott.²³ Begränsningar i denna rätt finns emellertid i 13 kap. 1 a, 5 och 6 §§ LOU. Egen försäkran går i praktiken till så att den juridiska personen avger ett löfte om att någon av de i LOU angivna uteslutningsgrunderna inte föreligger.²⁴ Det finns dock stora risker med ett sådant förfarande, eftersom någon faktisk kontroll av försäkran inte låter sig göras. Detta kan inte fullt ut läkas genom att myndigheten ber den juridiska personen att lämna in egenbeställda belastningsregisterutdrag i förslutna kuvert, bland annat eftersom sådana utdrag är förhållandevis enkla att förfalska.²⁵ Vidare kan görs kontroll enligt LOU inte av den enskilde konsulten eller den faktiska uppdragstagaren, utan enbart de som har särskilt utpekade roller i företaget som tillhandahåller tjänsten.²⁶

Det är inte heller i alla fall som personens tillträde till anstalten eller häkten är ett resultat av en process där den enskildes eller dennes arbetsgivares tjänster har upphandlats. Vid akuta driftproblem i verksamheten, exempelvis med avlopp eller elförsörjning, finns ofta ett behov av att anlita bolag utan någon föregående upphandlingsprocess.

---

²³ 13 kap. 1 § LOU.

²⁴ Se 15 kap. 1 § LOU.

²⁵ Se t.ex. Hovrätten för Västra Sveriges dom den 27 mars 2017 i mål B 4361-16 där en person dömdes för att ha tillverkat och försett personer med falska belastningsregisterutdrag.

²⁶ Se 13 kap. 1 § 2 LOU.

Någon upphandling sker inte heller avseende företrädare för ideella organisationer och trosamfund. Representanter för den nationella andliga vården (NAV), som regelbundet besöker häktade, placeras i säkerhetsklass och kontrolleras i enlighet med de bestämmelserna. Representanter för civilsamhället i andra fall ska lämplighetsprövas innan uppdrag inom Kriminalvården påbörjas och de ska också genomgå en introduktion men, bortsett från de fall då en representant från en ideell organisation ska besöka en enskild intagen, finns det inga möjligheter att kontrollera en eventuell brottsbelastning.

Det resulterar i att den nuvarande enda konkreta och tillförlitliga åtgärden för kontroll av de som passerar in i en anstalt eller ett häkte är en eventuell allmän inpasseringskontroll. Detta verktyg är ändamålsenligt för att kontrollera om den aktuella personen t.ex. försöker föra med sig otillåtna föremål. Den ger dock inte myndigheten någon möjlighet att identifiera någon av de riskfaktorer avseende t.ex. informationsläckage som beskrivs närmare ovan.

6.4 Överväganden och förslag

Förslag: Kriminalvården ska ges möjlighet att, om det är nödvändigt för säkerheten, i förväg kontrollera om den enskilde uppdragstagaren, som ska beredas tillträde till Kriminalvårdens lokaler för att där utföra uppdrag eller annars bistå i verksamheten, förekommer i belastningsregistret.

Den enskilde ska informeras om kontrollen innan den genomförs.

Kriminalvårdens överväganden: Som angetts tidigare, ställer uppdraget att verkställa fängelsestraff och andra frihetsberövanden i anstalt och häkte höga krav på säkerhet. Kriminalvården måste kunna stå emot bl.a. rymningar, fritagningar och insmuggling av otillåtna föremål samt förhindra att häktade med restriktioner kan kommunicera med omvärlden och att intagna fortsätter att begå brott under verkställigheten.

Utifrån de risker som tidigare redogjorts för är det viktigt att myndigheten har verktyg till sitt förfogande för att förhindra att personer som inte är lämpliga bereds tillträde till anstalter och häkten. Det finns därför i sig anledning att behandla externa uppdragstagare på ett sätt som liknar de som ska anställas i myndigheten. Ett behov av att denna kontroll ska omfatta samtliga personer som passerar in till en anstalt eller ett häkte, på samma sätt som gäller vid allmän inpasseringskontroll finns dock inte. Det finns t.ex. inte skäl att kontrollera försvarsadvokater och andra rättsliga biträden till intagna, eller poliser och åklagare. Det föreslås därför att Kriminalvården, genom införande av nya bestämmelser i fängelselagen respektive häkteslagen, ges möjlighet att kontrollera personer som, utan att vara anställda, passerar in i en anstalt eller ett häkte, för att där bistå i Kriminalvårdens verksamhet eller annars utföra arbete åt

myndigheten.²⁷ Med att passera in på en anstalt eller ett häkte avses att man bereds tillträde till verksamhetsställets område, inte bara den konkreta byggnaden.

Eftersom den aktuella kontrollen inte omfattas av det övergripande ändamålet med belastningsregistret, är en förutsättning för registerkontroll av den som ska beredas tillgång till en anstalt eller ett häkte att det i annan författning inför bestämmelser som medger sådan registerkontroll, 2 § första stycket lagen om belastningsregister. Som framgår ovan finns i fängelselagen respektive häkteslagen bestämmelser som ger Kriminalvården rätt att utföra registerkontroll på den som ska besöka en intagen samt besluta att alla som passerar in i en anstalt ska kroppsvisiteras. Enligt Kriminalvården bör därför även den nu förslagna bestämmelsen tas in i fängelse- respektive häkteslagen. Därigenom kommer den befintliga behörigheten för myndigheten att få uppgifter från belastningsregistret i 10 § 10 förordningen om belastningsregister omfatta även dessa kontroller.

Det bör inte införas någon obligatorisk kontroll av besökare, utan kontrollen ska få ske endast om den är nödvändig för att upprätthålla säkerheten i anstalten eller häktet, med andra ord ska det vara en fakultativ kontroll. Registerkontroll ska således inte ske rutinmässigt, utan en prövning ska i varje enskilt fall. Omständigheter som kan ha betydelse vid den prövningen är t.ex. om den som passerar in i anstalten ska delta i den klientnära verksamheten eller annars kan förväntas komma i kontakt med intagna. Andra omständigheter som har betydelse är om den enskilde ska arbeta på egen hand eller om denne kommer att stå under kontinuerlig uppsikt under den tid han befinner sig i anstalten eller på häktet.²⁸ Om det är fråga om personer som omfattas av en säkerhetsskyddad upphandling, och som kontrollerats enligt den lagstiftningen, finns inte skäl att göra någon ytterligare kontroll. Detsamma gäller uppdragsgivare som Kriminalvården nyligen registerkontrollerat i anslutning till att de anlitas.

När Kriminalvården upphandlar ett företag för att göra ett arbete inne på en anstalt eller ett häkte, bör redan av upphandlingsunderlaget framgå att det kan göras registerkontroll innan besöket. Företaget kommer därför vara medvetet om detta när man lämnar in ett anbud. Den som ska utföra arbete som anställd på ett företag, som anlitas av Kriminalvården, har inte samma möjlighet att avbryta processen som en person som sökt en viss tjänst eller ett visst uppdrag. Å andra sidan är uppgifterna vid Kriminalvården i regel bara en del av personens arbetsuppgifter och pågår en begränsad tid, varför de inte har samma betydelse för personens anställning. Myndigheten bedömer sammantaget att skälen för kontrollen är så starka att den föreslagna kontrollmöjligheten ändå framstår som proportionerlig. För att vara acceptabelt från ett integritetsperspektiv behöver dock den enskilde alltid informeras om att kontroll kommer att ske innan den genomförs.

Bestämmelsen möjliggör formellt kontroll vid varje inpassering. Genom att det ställs krav på att kontrollen ska vara nödvändig är det dock klart att det som regel inte finns grund att göra en förnyad kontroll vid återkommande inpassningar inom ramen för samma uppdrag. Detta förutsätter att anstalten dokumenterar att en kontroll har gjorts vid ett visst tillfälle och att

---

²⁷ Se SOU 2019:19 s. 178.

²⁸ Se SOU 2019:19 s. 185.

HEMSTÄLLAN

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

tillträde har medgetts, liksom om särskilda kontrollåtgärder ska vidtas vid besöket. Denna dokumentation måste sparas medan uppdraget pågår. På samma sätt bör det i en tjänsteanteckning eller på annat sätt dokumenteras om en person har vägrats tillträde till anstalten eller häktet med anledning av kontrollen. En sådan dokumentation ska gallras så snart den inte längre behövs, t.ex. till dess att Kriminalvården varit i kontakt med personens arbetsgivare och informerat om att personen inte kan användas för att genomföra det aktuella uppdraget. Av hänsyn till den enskildes integritet bör det av tjänsteanteckningen inte framgå vilka brott det handlar om och om registerutdraget undantagsvis skrivs ut bör utskriften gallras direkt efter att anstalten eller häktet tagit ställning till frågan om inpassering. Kriminalvården kommer att utfärda centrala anvisningar bl.a. om hur kontrollen ska göra, vem som får göra kontrollen, och hur och var den ska dokumenteras. Om en person ska besöka anstalten eller häktet på grund av ett nytt uppdrag, får Kriminalvården i varje enskilt fall bedöma om det är nödvändigt med en ny kontroll för att upprätthålla säkerheten utifrån vad den enskilde ska utträta och behovet av kontroll. Om det passerat mer än en kortare tid kommer dock den tidigare bedömningen som huvudregel vara gallrad. I undantagsfall kan det också vara nödvändigt med en förnyad kontroll under ett pågående uppdrag.

Utdrag ur belastningsregistret om en enskild person innehåller som regel känslig information. Kriminalvården föreslår att kontroll mot belastningsregistret ska få ske beträffande alla enskilda som ska passera in i verksamheten för att delta i myndighetens verksamhet och utföra arbete åt myndigheten. Det skulle således kunna röra sig om ett stort antal registerslagningar, så även i ärenden där det enskilda verksamhetsstället själv beslutar och genomför riskbedömningar. Behörigheten att genomföra kontrollen kommer därför att begränsas för att minimera riskerna för att den informationen som framkommer sprids till fler personer än nödvändigt. Detsamma gäller åtkomsten till dokumentationen av kontrollen. Kriminalvården har rutiner för att logga åtkomsten till denna typ av uppgifter.

Det finns inte någon rätt för en person att få tillträde till en anstalt eller ett häkte. Att en person förekommer i belastningsregistret innebär dock inte med automatik att personen ska vägras inpassering. Kriminalvården måste i varje enskilt fall göra en bedömning av de risker som finns, bl.a. utifrån vilket eller vilka brott det är fråga om och även på vad uppdraget avser och under vilka förutsättningar det ska utföras. Ibland kan det vara möjligt att hantera risken genom en utökad kontroll under tiden personen befinner sig i anstalten eller häktet.

Kriminalvården har i dagsläget tillgång även till misstankeregistret bl.a. inför anställning och uppdrag samt vid kontroll av besökare till en intagen. Tillgången är begränsad till brottsmisstankar för vilka åtal har väckts. Uppgifter om misstankar om brott skiljer sig från belastningsuppgifter, eftersom skuldfrågan inte har prövats av domstol. Även om det har fattats beslut om åtal avseende en viss gärning, bör det därför finnas starka skäl för att en myndighet ska få ta del av uppgifterna. De personer som nu är aktuella utgörs av en bred grupp individer, varav flera inte har någon kriminalvårdande roll i förhållande till myndighetens klienter. Inte heller är deras roll förenad med någon beslutsbefogenhet i övrigt. Kriminalvården föreslår därför att möjligheten till registerkontroll beträffande samtliga uppdragstagare enbart ska omfatta belastningsregistret.

HEMSTÄLLAN

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

Kriminalvården har sedan lång tid direktåtkomst till de uppgifter i belastningsregistret som myndigheten har rätt att ta del av. Myndigheten har därför redan ett system för att hantera detta, bl.a. när det gäller behörighetsbegränsningar och loggning av transaktioner. Direktåtkomst är arbets- och tidsbesparande, vilket är särskilt viktigt när det gäller personer som med kort varsel ska passera in i en anstalt eller ett häkte. Enligt Kriminalvården finns det inte skäl att ha en annan ordning när det gäller personer som bereds tillträde till myndighetens lokaler för där utföra uppdrag eller annars delta i verksamheten, utan Kriminalvården bör få ha direktåtkomst till uppgifterna i belastningsregistret även i detta fall.

7 Registerkontroll av den som ansvarar för verksamheten vid särskilda utslussningsåtgärder eller kontraktsvård m.m.

7.1 Inledning

Förslaget i avsnitt 5 om att kunna kontrollera personer som deltar i Kriminalvårdens verksamhet eller annars utför arbete åt Kriminalvården, omfattar bara den som ska passera in en anstalt eller ett häkte. Det finns dock personer, som utan att passera in i på ett verksamhetsställe, kan sägas bistå i Kriminalvårdens verksamhet. Vissa personer såsom övervakare, förtroendemän, personutredare, biträden vid intensivövervakning med elektronisk kontroll m.m., kontrollör vid verkställighet av frivårdspåföljder och särskilda koordinatörer vid verkställighet av ungdomsövervakning, kan kontrolleras med stöd av 10 § 9 förordningen om belastningsregister. Däremot finns för närvarande begränsade möjligheter att kontrollera de som driver eller arbetar vid hem för vårdvister eller halvvägshus, trots att den intagne under sin vistelse där fortfarande verkställer sitt straff. Detsamma gäller behandlingshem som ansvarar för att genomföra behandling vid skyddstillsyn med särskild behandlingsplan (s.k. kontraktsvård).

7.2 Närmare om de särskilda utslussningsåtgärderna

7.2.1 Vårdvistelse

Vårdvistelse regleras i 11 kap. 3 § FäL och innebär att den intagne får placeras på ett sådant hem som avses i 6 kap 1 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL. Vårdvistelse får beviljas den som har behov av vård eller behandling mot missbruk av beroendeframkallande medel eller mot något annat särskilt förhållande som kan antas ha samband med hans eller hennes brottslighet. Av 6 kap. 1 § SoL följer att dessa hem kan vara familjehem, hem för vård och boende eller stödboende för unga. För Kriminalvårdens del är det främst hem för vård och boende som är aktuellt.

Av 6 kap. 4 § SoL följer att hemmen ska bedrivas i samråd med socialnämnden, vilket medför ett visst mått av kontroll och insyn för det allmänna. Av 7 kap. 1 § SoL följer att ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild person får bedriva bl.a. hem för vård eller boende enligt 6 kap. SoL. Tillstånd krävs emellertid från Inspektionen för vård och omsorg, IVO för yrkesmässigt bedrivande av sådan verksamhet, vilket endast får beviljas om verksamheten uppfyller kraven på god kvalitet och säkerhet.²⁹ Den som beviljas tillstånd behöver vidare bedömas som lämplig och genom erfarenhet eller på annat sätt ha förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten. För juridiska personer avser IVO:s prövning den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten, styrelseledamöter och styrelsesuppleanter,

---

²⁹ Se 7 kap. 1 och 2 §§ SoL.

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag, och personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten.³⁰

När Kriminalvården placerar den intagne på ett hem för vård och boende utgör det en del av den intagnes verkställighet och vistelsen räknas som en del av den intagnes strafftid. Den som bedriver hem för vårdvistelse enligt 6 § socialtjänstlagen ska fortlöpande lämna information till Kriminalvården om hur verkställigheten fortskrider, samråda med myndigheten vid frågor av större vikt och omedelbart anmäla om den dömde avviker från vistelsen.³¹

7.2.2 Vistelse i halvvägshus

Vistelse i halvvägshus regleras i 11 kap. 4 § FäL och innebär att den intagne är placerad i ett av Kriminalvården kontrollerat hem som är anpassat för att ge intagna särskilt stöd eller tillsyn. Av 11 kap. 10 § FäL följer emellertid att Kriminalvården får anlita ett bolag, en förening, en samfällighet eller en stiftelse för verksamhet med halvvägshus. Även om myndigheten anlitar en juridisk person för att bedriva verksamheten åvilar det yttersta ansvaret för verkställigheten alltså Kriminalvården. Vistelse i halvvägshus får beviljas en intagen som har behov av särskilt stöd och tillsyn om minst halva strafftiden, dock minst tre månader, har avtjänats, och det inte finns någon beaktansvärd risk för att den intagne kommer att begå brott, undandra sig straffets fullgörande eller på annat sätt allvarligt missköta sig. De krävs också att den intagne utför arbete, får behandling eller deltar i utbildning eller särskilt anordnad verksamhet. Den intagne får inte vistas utanför halvvägshuset annat än på särskilt bestämda tider.

Även vistelse i halvvägshus utgör det en del av den intagnes verkställighet och vistelsen räknas som en del strafftiden. Samma underrättelseskyldighet till Kriminalvården som för den som bedriver hem för vårdvistelse gäller för den som bedriver ett halvvägshus.³²

7.3 Skyddstillsyn med särskild behandlingsplan (kontraktsvård)

Av 30 kap. 9 § andra stycket 3 brottsbalken (BrB) framgår att en skyddstillsyn kan förenas med en föreskrift om skyldighet att genomföra behandling för missbruk av beroendeframkallande medel eller något annat särskilt förhållande som kräver vård eller behandling, enligt en för den dömde uppgjord plan. Sådan skyddstillsyn med särskild behandlingsplan brukar i dagligt tal kallas kontraktsvård, och Kriminalvården har valt att använda detta begrepp i hemställan. En föreskrift om kontaktsvård förutsätter att missbruket eller det särskilda förhållandet i väsentlig grad har bidragit till att brottet har begåtts och att den tilltalade förklarar sig villig att genomgå lämplig behandling enligt den uppgjorda planen som kan anordnas i samband med verkställigheten. Om den planerade behandlingen är av avgörande betydelse för att rätten ska döma till skyddstillsyn, ska det enligt 28 kap. 6 b § BrB i domslutet anges hur långt fängelsestraff som skulle ha dömts ut, om fängelse istället hade valts som påföljd. I sådant fall ska det vidare i

---

³⁰ 7 kap. 2 § SoL.

³¹ Se 11 kap. 11 § FäL.

³² Se 11 kap. 11 § FäL.

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

domen alltid beslutas om en föreskrift om den behandlingsplan som den dömde har åtagit sig att följa. I samband med sådan behandlingsplan får det vidare föreskrivas att den som ansvarar för behandlingen ska anmäla till Kriminalvården eller åklagaren om den dömde allvarligt åsidosätter sina skyldigheter enligt planen.

För att behandlingen ska kunna anordnas i samband med verkställigheten av skyddstillsynen måste den som ska ansvara för vården i förväg ha åtagit sig att ta emot den dömde. Kriminalvården ansvarar för kostnaderna för behandlingen fram den tidpunkt då den dömde skulle ha blivit villkorligt frigiven om han eller hon skulle ha avtjänat de alternativa fängelsestraff som angetts i domslutet. För tiden därefter svarar socialtjänsten för kostnaderna. Om behandlingen ska pågå längre än till tänkt tid för villkorlig frigivning krävs därför även en ansvarsförbindelse från den tilltalades hemkommun.

7.4 Nuvarande kontrollmöjligheter

Drift av halvvägshus, hem för vårdvistelse enligt 6 § socialtjänstlagen eller behandling inom ramen för en s.k. kontraktsvård sker generellt i företagsform. Det innebär att Kriminalvården, när det konstaterats att det finns behov av sådana behandlingshem eller halvvägshus, upphandlar ramavtal med vissa aktörer i enlighet med bestämmelserna i LOU. Liksom tidigare anförts behöver myndigheten inför upphandlingen ta ställning till om upphandlingen ska vara säkerhetsskyddad eller inte. Normalt förväntas dock inte verksamhetsutövaren i dessa fall komma i kontakt med säkerhetsskyddad information, varför upphandlingen inte blir föremål för kontroll enligt säkerhetsskyddslagen.

Liksom tidigare har beskrivits ska Kriminalvården utesluta en leverantör från att delta i en upphandling om myndigheten genom s.k. egen försäkran enligt 15 kap. LOU eller på annat sätt får kännedom om att leverantören är dömd för vissa brott.³³ Som framgår ovan innebär egen försäkran att den juridiska personen försäkrar att någon av de i LOU angivna uteslutningsgrunderna inte föreligger avseende nyckelpersonerna i organisationen. Det finns emellertid som tidigare nämnts stora risker med ett sådant förfarande.³⁴

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har möjlighet få vissa uppgifter från belastningsregistret i ärenden om tillstånd enligt socialtjänstlagen (2001:453) i fråga om den som inspektionen överväger att ge tillstånd, föreståndare för verksamheten samt av personer som avses i 7 kap. 2 § andra stycket 1-4 den lagen, dvs. personer som ingår i ledningen för en juridisk person³⁵. IVO har däremot inte någon möjlighet kontrollera den som endast är anställd. Inte heller socialtjänsten har möjlighet att göra sådan kontroll, om det inte är fråga om ett hem som tar emot t.ex. barn.³⁶ Detta innebär att den bristande kontroll, som Kriminalvården har, inte kompenseras av att någon annan instans har den kontrollmöjligheten.

---

³³ 13 kap. 1 § LOU.

³⁴ Se 13 kap. 1 § LOU vari stadgas att leverantören ska uteslutas om en person som ingår i leverantörens förvaltnings-, lednings- eller kontrollorgan har dömts för brotten som anges i bestämmelsen och leverantören är en juridisk person.

³⁵ Se 16 b § 1 förordningen (1999:1134) om belastningsregister.

³⁶ Se lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn.

7.5 Problem och risker avseende de särskilda utslussningsåtgärderna och kontraktsvård

Utifrån att antalet personer som verkställer straff kontinuerligt har ökat och dessa verkställer straff under längre tider har även antalet klienter som behöver och beviljas särskilda utslussningsåtgärder ökat.³⁷ Som framgår ovan utgör den särskilda utslussningsåtgärden en del av enskilda klienters verkställighet. Den som ansvarar för utslussningsåtgärden har ett ansvar för att återrapportera till Kriminalvården om de aktuella klienternas verkställighet och skötsamhet och deltar således aktivt i verkställigheten av utdömda straff. Genom återrapporteringsskyldigheten har de även en viss befogenhet kopplad till verkställigheten eftersom en utebliven negativ återrapportering kan få konkreta effekter avseende den berörda klienten. Förhållandena är i princip desamma beträffande den som ansvarar för behandling i enlighet med en särskilt uppgjord plan som har ålagts den dömda enligt 30 kap. 9 § andra stycket 3 brottsbalken.

Det finns uppgifter om att bolag som bedriver olika former av återanpassnings- eller stödåtgärder utnyttjas i kriminella upplägg eller drivs av personer som antingen själva bedriver kriminell verksamhet eller deras närstående.³⁸ Det förekommer också att personer med koppling till kriminella nätverk bereds anställning i dessa bolag, antingen som en fasad för att kunna gesken av legitima inkomster eller för att möjliggöra för nätverken att bredda sin rekryteringsbas.³⁹ Eftersom Kriminalvården har ett uppdrag av central betydelse för staten är det av stor vikt att juridiska och fysiska personer, som är delar av kriminella upplägg, inte anlitas.

Det är också värt att notera att de intagna som blir aktuella för vårdvinstelse och de som ska genomgå behandling vid kontraktsvård på grund av missbruksproblematik kan vara mer sårbara för extern påverkan än andra klienter. Kriminalvården har av det skälet och för att minska klienternas risk för återfall i brott ett ansvar att se till att dessa vistas i en trygg och kontrollerad miljö under hela verkställigheten.

Verkställande av straff är en central del av statsapparaten befogenhet mot enskilda. Kriminalvården bör av dessa skäl ställa samma höga krav på säkerhet och skötsamhet som myndigheten ställer på sin egen personal, på ledning och personal hos en juridisk person som ansvarar för verkställighet av straff. Om en sådan organisation skulle missbruka det förtroende som detta innebär, skulle det inte bara riskera att skada Kriminalvården, utan även rättsväsendet

---

³⁷Antalet påbörjade vistelser i halvvägshus ökade från 81 år 2017 till 246 år 2021. Likaså ökade antalet påbörjade vårdvinstelser från 285 år 2017 till 445 år 2021. Statistiken är inhämtad från Kriminalvården den 28 mars 2023 och bygger på antalet registrerade ärenden i Kriminalvårdens klienthanteringssystem, KVR.

³⁸ Se t.ex. Inspektionen för Vård och Omsorg (IVO)s rapport 2022:2, *Vad har IVO sett 2021? Iakttagelser och slutsatser om vårdens och omsorgens brister för verksamhetsåret 2021*, s. 48 och den av Polisen utgivna rapporten *Myndighetsgemensam lägesbild. Organiserad brottslighet 2023*, s. 10. Rapporten har upprättats av Polisen tillsammans med de ytterligare elva myndigheterna som sedan 2018 ingår i den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet (OB-satsningen).

³⁹ Se t.ex. SVT Nyheter, *Nyckelperson i Foxtrot i härva med familjehem*, svt.se/nyheter/lokalt/sormland/nyckelperson-i-foxtrot-i-harva-med-familjehem (information hämtad 2023-10-09).

i stort. Det är därför bekymmersamt att myndigheten inte får göra någon självständig kontroll av och prövning av lämplighet utifrån tidigare och misstänkt kriminell belastning.

7.6 Överväganden och förslag

Förslag: Kriminalvården ska ges möjlighet att kontrollera om den om den som ska ansvara för verksamhet med halvvägshus eller hem för vårdvistelse eller för behandling vid kontraktsvård förekommer i belastningsregistret eller i misstankeregistret. Om verksamheten ska bedrivas av ett bolag, en förening, en samfällighet eller en stiftelse ska motsvarande kontroll även få göras av den som ingår i styrelsen, är verkställande direktör eller är ersättare för någon av dem samt av den som kommer utföra arbete med dömda personer i verksamheten.

Under den tid som verksamheten bedrivs ska Kriminalvården vid personalbyte ha möjlighet att göra förnyade kontroller.

Kriminalvårdens överväganden: I ett hem för vårdvistelse eller ett halvvägshus vistas intagna i Kriminalvården som är dömda till fängelse, men som har beviljats en särskild utslussningsåtgärd enligt bestämmelserna i 11 kap. FäL. En intagen verkställer således fortfarande sitt straff under den tid när han eller hon är föremål för en utslussningsåtgärd och det yttersta ansvaret för verkställigheten åligger fortsatt Kriminalvården. Det är därför av stor vikt att den som bedriver verksamhet i form av hem för vårdvistelse eller halvvägshus, och därigenom får ansvar för att i egen regi verkställa del av en påföljd, är lämplig och tillförlitlig. Kriminalvården föreslår därför en möjlighet för myndigheten att självständigt kontrollera belastnings- och misstankeregister för den som driver verksamheterna. Kontrollmöjligheten ska omfatta den enskilde eller den som ingår i styrelsen i den juridiska personen, likaså den verkställande direktören samt den som utför arbete med dömda i verksamheten. Även ersättare och suppleanter bör få kontrolleras av myndigheten.

Kriminalvården upphandlar även behandlingshemsplatser för skyddstillsyn med föreskrift om särskild behandlingsplan (kontraktsvård). Även i dessa fall är det Kriminalvården som ansvarar för att kontraktsvården verkställs, men på samma sätt som vid utslussningsåtgärder är det fråga om straffverkställighet i enskild regi, där det är av central betydelse för tilltron till påföljden att den som bedriver eller arbetar med dömda i verksamheten är lojal med regelverket och t.ex. inte accepterar att den dömda avviker från behandlingsplanen eller underlåter att rapportera misskötsamhet. I de allra flesta fall bedriver de berörda aktörerna både verksamhet med kontraktsvård och sådana hem för vårdvistelse som omfattas av utslussningsåtgärderna i fängelselagen, och skulle därmed kunna kontrolleras med stöd av den föreslagna regleringen i fängelselagen. För det fall myndigheten skulle välja att upphandla behandlingshem endast för kontraktsvårdsplaceringar finns dock ett uppenbart behov av att också i det fallet kontrollera den enskilde aktörens lämplighet och laglydighet. Kriminalvården anser därför att möjligheten

till registerkontroll ska omfatta också den som bedriver behandlingshem som används vid kontraktsvård, dess ledning samt personal som arbetare med dömda i verksamheten.

Kriminalvården har övervägt om motsvarande kontroller även bör få ske avseende den som tillhandahåller samhällstjänstplatser och sysselsättning i samband med frigång. Dessa aktörer förväntas dock inte ha motsvarande nivå av kontroll över klienterna som vid utslussningsåtgärd eller kontraktsvård och Kriminalvården föreslår därför inte någon sådan möjlighet.

Den kontroll av enskild som bedriver halvvägshus eller hem för vårdvistelse som föreslogs i betänkandet Belastningsregisterkontroll i arbetslivet – behovet av utökat författningsstöd (SOU 2019:19) omfattande endast belastningsregistret. Frågan om kontroll i misstankeregistret berördes inte. Eftersom de aktörer som anlitas för verksamhet i form av halvvägshus, vårdvistelse eller kontraktsvård har ansvar för att verkställer straff är det av väsentlig betydelse att den som bedriver verksamheten uppfyller mycket höga krav på lämplighet och tillförlitlig. För att säkerställa detta bör kontrollen omfatta även misstankeregistret, dock endast uppgifter om misstankar för vilka åtal har väckts. Kriminalvården anser att skälen för kontrollen väger så tungt att den som ansvarar för eller utför arbete med dömda i sådan verksamhet får acceptera en sådan inskränkning i den personliga integriteten.

Registerkontrollen ska endast få ske om den är nödvändig, vilket normalt är fallet eftersom den enskilde aktören ska ansvara för att verkställa straff. Det kan dock finnas fall där kontroll inte är nödvändig, t.ex. om aktören nyligen kontrollerats på grund av ett annat uppdrag. Registerkontrollen bör därför vara fakultativ.

För att undvika att t.ex. ett bolag efter upphandling byter styrelsepersoner och ledning till andra icke-kontrollerade personer eller nya personer anställs som ska arbeta med dömda i verksamheten, bör det finnas en möjlighet till förnyad kontroll under den tid som uppdragsavtalet gäller.

Som framgått tidigare har Kriminalvårdens redan direktåtkomst till uppgifter i belastnings- och misstanke- och belastningsregistret och har ett väl utvecklat system för att upprätthålla informationssäkerheten runt dessa kontroller. Det finns inte anledning att hantera kontrollen i dessa fall på annat sätt, och Kriminalvården bör således ha möjlighet till direktåtkomst. På samma sätt som när det gäller annan åtkomst till uppgifter ur belastnings- eller misstankeregistret kommer behörigheten att ta del av uppgifterna att begränsas, och loggning ske.

Eftersom de nu förslagna kontrollmöjligheterna inte omfattas av det övergripande ändamålet med belastningsregistret eller misstankeregistret, är en förutsättning för registerkontroll att det i annan författning införs bestämmelser som medger sådan registerkontroll. Bestämmelserna om halvvägshus och vårdvistelse finns i 11 kap. fängelselagen. Det är därför naturligt att även reglerna om kontroll av ledningen för halvvägshus eller hem som tar emot intagna för vårdvistelse samt av personal, som ska arbeta med dömda i sådan verksamhet, tas in i samma lag. De grundläggande reglerna om verkställighet av skyddstillsyn, inkl. kontraktsvård, finns i 28 kap. brottsbalken. I förordningen (1998:642) om verkställighet av frivårdspåföljder finns kompletterande bestämmelser om bl.a. övervakning. Kriminalvården föreslår att en ny bestämmelse om registerkontroll av den som ska ansvara för behandling enligt en sådan

behandlingsplan som avses i 30 kap. 9 § brottsbalken andra stycket 3 samt av dess ledning och av personal, som ska arbeta med dömda i verksamheten, tas in i denna förordning. Ett annat alternativ är att det i myndighetens instruktion förs in bestämmelser om att registerkontroll får göras inför anställning och uppdrag samt av den som ska bedriva verksamhet med halvvägshus, hem för vårdvistelse eller behandling enligt en sådan behandlingsplan som avses i 30 kap. 9 § andra stycket 3 brottsbalken, samt av dess ledning och av dem som kommer att utföra arbete med dömda personer i verksamheten. I så fall bör det göras en hänvisning till detta i förordningen om belastningsregister respektive förordningen om misstankeregister. Detta skulle vara i överensstämmelse det förslag som har lämnats av Domstolsverket när det gäller registerkontroll av personal inom domstolsväsendet.⁴⁰

Kontroll av anställda i verksamheten

I betänkandet anförde utredningen som skäl för att begränsa möjligheten till registerkontroll till att endast avse verksamhetens ledning och att en kontroll av anställda och andra som arbetar klientnära skulle vara alltför omfattande och långtgående.

Kriminalvården delade i sitt remissvar inte denna bedömning utan ansåg att kretsen av personer som borde kunna bli föremål för registerkontroll borde utökas, antingen till att avse samtliga som arbetar i enskild verksamhet med halvvägshus eller hem för vårdvistelse eller i vart fall till att omfatta de som arbetar i den klientnära verksamheten. Behovet av att utöka personkretsen för registerkontroll gäller enligt remissvaret även vid även kontraktsvård.

När en person döms till kontraktsvård eller medges en utslussningsåtgärd är detta hela eller delar av den intagnes verkställighet. Det är som anförts ovan av väsentlig betydelse att den som bedriver verksamhet med halvvägshus, hem för vårdvistelse eller kontraktsvård är lämplig och tillförlitlig. Alternativ till fängelsestraff i anstalt i form av kontraktsvård eller utslussning måste framstå som seriösa, säkra och trovärdiga. Om myndigheten inte har möjlighet att kontrollera de som faktiskt arbetar med verkställigheten i verksamheten finns en påtaglig risk för att förtroendet för dessa verkställighetsformer, och i förlängningen för hela påföljdssystemen, påverkas negativt.

Anställda i ett halvvägshus, hem för vårdvistelse eller hem som ansvarar för behandling av kontraktsvårdsdömda arbetar nära Kriminalvårdens klienter och hanterar i många fall mycket känslig information. Eftersom klienterna verkställer ett straff är det vidare viktigt att de som arbetar i verksamheten agerar på och rapporterar eventuell misskötsamhet till Kriminalvården så att den dömda t.ex. inte kan fortsätta begå brott eller straffet urholkas. I likhet med vad som gäller för verksamheten i exempelvis en anstalt måste det därför även för anställda i sådan verksamhet ställas mycket höga krav på lämplighet, lojalitet och laglydighet i syfte att motverka riskerna för bl.a. säkerhetsincidenter och otillbörlig påverkan.

---

⁴⁰ Domstolsverkets hemställan 2024-03-26 Utökade möjligheter till registerkontroll.

HEMSTÄLLAN

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

I remissvaret konstateras att ett stort antal av de nu aktuella enskilda verksamheterna bedrivs av större vårdbolag. Detta medför ofrånkomligen att ledningen – styrelse och verkställande direktör – inte deltar i den operativa, klientnära verksamheten. Särskilt i sådana verksamheter är det av yttersta vikt att Kriminalvården kan kontrollera den personal som har direkt ansvar för behandling, tillsyn och bevakning av klienterna. Kriminalvårdens erfarenheter från upphandling av halvvägshus och hem för vårdvistelse är att anställda hos leverantörer vid flera tillfällen har förekommit i belastningsregistret, vilket påverkat bedömningen av den anställdes lämplighet att arbeta i verksamheten. För det fall Kriminalvården inte ges möjlighet att genomföra kontroller av ifrågavarande slag kan det ifrågasättas om externa leverantörer överhuvudtaget bör användas för verkställighet av utslussningsåtgärder. Detta skulle givetvis avsevärt försvåra möjligheterna för Kriminalvården att erbjuda effektiva, trovärdiga och pålitliga utslussningsalternativ för intagna.

8 Sekretess

Bedömning: Det behövs inte några ändringar i offentlighets- och sekretesslagen med anledning av Kriminalvårdens förslag.

Skälen för Kriminalvårdens bedömning: Av lagarna om belastnings- och misstankeregister följer att det råder tystnadsplikt för uppgifter om andras personliga förhållanden som tagits fram med stöd av aktuella lagar.⁴¹ I det allmännas verksamhet gäller emellertid bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen. I nu aktuellt avsnitt görs därför en analys av om några lagändringar i offentlighets- och sekretesslagen behövs med anledning av Kriminalvårdens förslag.

8.1 Generellt om sekretessen

Som framgår av avsnitt 3.1 gäller s.k. absolut sekretess för uppgifter i belastningsregistret, vilket innebär att de ska hemlighållas utan någon skadeprövning och att uppgifter ur registret endast för lämnas ut med stöd av särskilda sekretessbrytande bestämmelser.

Den absoluta sekretessen gäller bara i verksamhet som avser förande av eller uttag ur registret. Sekretessens räckvidd begränsas således till den registerförande myndigheten och de direktanslutna myndigheterna så länge uppgiften är kvar i registret. När en uppgift tas ut av en myndighet för att användas i den egna verksamheten gäller i stället i förekommande fall sekretess enligt de bestämmelser som gäller för denna verksamhet.⁴²

8.2 Ärenden med anställda

Om en myndighet tar del av uppgifter i ett belastningsregisterutdrag eller misstankeregisterutdrag inom ramen för ett anställningsärende torde uppgifterna som huvudregel inte omfattas av den personaladministrativa sekretessen (39 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen). Ett utdrag blir en allmän handling på myndigheten och om media eller allmänheten begär ut det, kommer en sekretessprövning i de flesta fall att leda till att utdraget lämnas ut. Den sökande bör därför informeras om att registerutdraget inte kommer att vara belagt med sekretess. Som framgår i avsnitt 5.2 ovan har emellertid Kriminalvården en rutin som innebär att istället för att göra ett utdrag från registerna och tillföra ärendet, dokumenteras registerkontrollen i en tjänsteanteckning, av vilken det endast framgår om kontrollen genomfört med eller utan anmärkning.

Regeringen har vid flera tillfällen understrukit att det är en viktig princip att det ska vara offentlighet i ärenden om anställning (se prop. 1979/80:2 del A s. 200 f. och prop. 1986/87:3 om ändring i sekretesslagen, s. 8). Det har inte kommit fram något i detta ärende som gett

⁴¹ Se 19 § lagen om belastningsregister och 14 § lagen om misstankeregister.

⁴² Se SOU 2019:19 s. 85 och där gjorda hänvisningar.

Kriminalvården anledning att föreslå några särskilda sekretessregler för uppgifter ur belastnings- eller misstankeregistrutdrag i anställningsärenden.

8.3 Ärenden med externa personer

Inom Kriminalvårdens verksamhet gäller som regel sekretess enligt 35 kap. 15 § OSL. Denna skyddar enskildas personliga förhållanden. Begreppet enskild inom ramen för 35 kap. 15 § OSL är förhållandevis brett och omfattar inte bara intagna utan även flera övriga personkategorier.⁴³ Det nu sagda medför att kriminalvårdssekretessen även gäller de individer som anlitas för arbete eller på annat sätt bistår i Kriminalvårdens verksamhet utan att deras tjänster har upphandlats enligt lagen om offentlig upphandling.⁴⁴

När det avser externa personer vars tjänster är eller har varit föremål för upphandling så omfattar varken reglerna om sekretess i ärenden om upphandling i 19 kap. OSL⁴⁵ eller reglerna om enskildas affärsförbindelser med myndigheter i 31 kap. 6 § samma lag de uppgifter som nu är aktuella. Tidigare nämnd kriminalvårdssekretess omfattar emellertid, som nämnts, enskildas personliga förhållanden. Tolkningen av begreppet är som tidigare angivits mycket bred varför Kriminalvården gör bedömningen att nu angiven sekretessregel kan tillämpas även på dessa uppgifter. Några ytterligare sekretessregler behövs därför inte.

---

⁴³ Se t.ex. JO 1990/91 s 101 och prop. 1988/89:67 s. 21-23.

⁴⁴ Bedömningen torde få stöd i Kammarrätten i Jönköpings dom den 11 november 2019 i mål nr 2663-19 och 2664-19. Se även JO 1981/82 s. 292 vari uttalades att alla uppgifter om en enskild person torde innefattas i begreppet enskilds personliga förhållanden.

⁴⁵ Se 19 kap. 3 § OSL.

9 Personuppgiftsbehandling

Bedömning: Den personuppgiftsbehandling som förslagen medför faller under dataskyddsförordningens tillämpningsområde. De föreslagna bestämmelserna bedöms vara förenliga med dataskyddsregelverket och kräver inte några förändringar i dataskyddregelverket.

Skälen för Kriminalvårdens bedömning: Frågan är vilken rättsakt om dataskydd som är tillämplig för Kriminalvården vid registerkontroll i ovan angivna situationer. Behandling för att tillgängliggöra uppgifter från belastningsregisterutdrag i bl.a. anställningsärenden och tillståndsärenden samt vid olika former av lämplighetsprövningar ligger utanför brottsdatalogens tillämpningsområde eftersom syftet inte är att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, utreda eller lagföra brott, verkställa straffrättsliga påföljder eller upprätthålla allmän ordning och säkerhet.⁴⁶ Detta innebär att tillämplig rättsakt inte är Kriminalvårdens brottsdatalog, då denna kompletterar brottsdatalogen, jfr 1 kap. 1 § KV-BDL, utan tillämplig rättsakt är dataskyddsförordningen.

Dataskyddsförordningen är tillämplig på sådan behandling av personuppgifter som helt eller delvis sker på automatisk väg och på annan behandling än automatisk av personuppgifter som ingår i eller kommer att ingå i ett register (artikel 2.1). Eftersom uppgifterna ur belastnings- respektive misstankeregistret förs över på elektronisk väg till Kriminalvården vid direktåtkomst, omfattas myndighetens behandling av uppgifterna av dataskyddsregleringen. Detsamma gäller när uppgifterna i någon form behandlas på automatisk väg, exempelvis genom att föras in i Kriminalvårdens datasystem.

Varje behandling av personuppgifter måste vila på en rättslig grund. I dataskyddsförordningen räknas dessa rättsliga grunder upp i artikel 6.1. Den behandling av personuppgifter som myndigheter utför sker huvudsakligen med stöd av de rättsliga grunder som kommer till uttryck i artikel 6.1 c eller e, vilka enligt artikel 6.3 första stycket ska fastställas i enlighet med unionsrätten eller nationell rätt. Syftet med behandlingen ska vidare fastställas i den rättsliga grunden.

Eftersom det inte lämnas förslag på är obligatorisk utan fakultativ registerkontroll kan det inte anses utgöra en rättslig förpliktelse för Kriminalvården att utföra de aktuella registerslagningarna. Den rättsliga grunden i artikel 6.1. e är därför inte tillämplig på de aktuella personuppgiftsbehandlingarna.

I normalfallet utgör en myndighets uppdrag enligt författning, instruktion eller regleringsbrev en rättslig grund för behandling av personuppgifter enligt artikel 6.1 e.⁴⁷ Enligt nämnda artikel gäller att behandlingen är laglig om den är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. All verksamhet som myndigheter bedriver, inom ramen för sin befogenhet, anses vara av allmänt intresse. Om

⁴⁶ Jfr prop. 2017/18:232, s. 93 f., s.113 och 429 ff. och SOU 2017:29, s. 216.

⁴⁷ Prop. 2017/18:105, s. 53 f.

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

uppgifterna inte vore av allmänt intresse skulle myndigheterna inte ha ålagts att utföra dem.⁴⁸ Vidare anses anställningsärenden utgöra myndighetsutövning,⁴⁹ vilket även övrig ovan angivna kontroller måste anses utgöra.⁵⁰ Den rättsliga grunden för de förslagna behandlingarna är därför myndighetsutövning i enlighet med artikel 6.1. e i kombination med de nu aktuella föreslagna reglerna om kontroll i belastningsregistret respektive misstankeregistret. Av den föreslagna lagstiftningen framgår vidare tydligt syftet med behandlingen. Kraven på rättslig grund och att denna ska vara fastställd i nationell rätt samt innehålla syftet med behandlingen får därmed anses uppfyllda.

Vidare gäller att personuppgiftsbehandlingen ska vara nödvändig i förhållande till den rättsliga grunden för att vara laglig, se artikel 6.1.c, e och f samt artikel 6.3 andra stycket. Detta innebär inte att det måste vara omöjligt att utföra en uppgift utan att behandla personuppgifter, utan det är tillräckligt att personuppgiftsbehandlingen bidrar till effektivitetsvinster. På motsvarande sätt bör det i dagsläget mer eller mindre regelmässigt anses vara nödvändigt att använda tekniska hjälpmedel och därmed behandla personuppgifter på automatisk väg, eftersom en manuell informationshantering inte utgör ett realistiskt alternativ för vare sig myndigheter eller företag (prop. 2017/18:105 s. 46 f.). Kravet på nödvändighet gäller såväl för myndigheter som för enskilda. Vad avser myndigheter, svarar kravet väl mot 7 § lagen om belastningsregister som anger att en myndighet i varje särskilt fall noga måste pröva behovet av uppgifter ur belastningsregistret. För aktörer som utför en registerkontroll på grund av allmänt intresse får behandlingen anses nödvändig för verksamhetens förvaltning och funktion (jfr prop. 2017/18:105 s. 60 f.).

När Kriminalvården behandlar belastningsregisteruppgifter i ärenden om anställning, har behandlingen stöd i den rättsliga grunden myndighetsutövning enligt artikel 6.1.e. Även den rättsliga grunden allmänt intresse enligt artikel 6.1.e kan tillämpas på behandlingen, eftersom syftet är att förhindra anställningar som kan skada såväl själva verksamheten som myndighetens anseende och förtroende. Rätten att ta del av uppgifter kommer att regleras i lagen om belastningsregister respektive lagen om misstankeregister med tillhörande förordningar. När Kriminalvården kommer att behandla uppgifter ur belastningsregistret i samband med registerkontroll vid inpassering i anstalt eller häkte utgör behandlingen en del av Kriminalvårdens myndighetsutövning. Myndigheten har därför rätt att behandla uppgifter enligt artikel 6.1.e. Kriminalvårdens rätt att ta del av uppgifterna ska enligt förslaget regleras i fängelse- respektive häkteslagen. Samma rättsliga grund kan även åberopas vid behandling av registeruppgifter i samband med registerkontroll av den som bedriver verksamhet med halvvägshus eller hem för vårdvistelse. Även detta kommer att regleras i fängeslagen. När det gäller kontraktsvård kommer frågan regleras i förordningen (1998:642) om verkställighet av frivårdspåföljder. Kraven på rättslig grund och att denna ska vara fastställd i nationell rätt får därmed anses uppfyllda.

---

⁴⁸ Prop. 2017/18:105 s. 56–59.

⁴⁹ Se t.ex. Högsta domstolens avgörande NJA 1985 s. 360.

⁵⁰ Jfr SOU 2019:19 s. 193

Utöver det grundläggande kravet på att all behandling måste vara laglig, i betydelsen att någon av de rättsliga grunder som anges i artikel 6.1 i dataskyddsförordningen är tillämplig, omgärdas varje behandling av personuppgifter också av andra krav. Principerna för behandling av personuppgifter, dvs. vilka allmänna krav som gäller för all personuppgiftsbehandling, anges i artikel 5.1 i dataskyddsförordningen. Artiklarna 5 och 6 i dataskyddsförordningen är grundläggande och kumulativa. Dels måste någon av de rättsliga grunder som anges i artikel 6.1 vara tillämplig, dels måste samtliga principer i artikel 5.1 följas.

Den första principen som läggs fast i artikel 5.1 är att personuppgifter ska behandlas på ett lagligt, korrekt och öppet sätt i förhållande till den registrerade (led a). Vidare ska personuppgifterna samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och de får inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål (led b). Uppgifterna ska även bl.a. vara adekvata och riktiga och får inte förvaras under en längre tid än vad som är nödvändigt (leden c, d och e). Uppgifterna måste också behandlas på ett sätt som säkerställer lämplig säkerhet (led f). En utgångspunkt för Kriminalvården är att den föreslagna ordningen ska säkerställa att antalet registerslagningar blir så få som möjligt, att enbart den som ha behov av uppgifterna ska få ta del av den och att uppgifterna ska gallras omedelbart när det inte längre behövs. Detta är relevant för att minska integritetsintrånget som en kontroll innebär och för att tillgodose de principer som gäller för personuppgiftsbehandling.

De aktuella behandlingarna måste mot denna bakgrund anses uppfylla de krav som ställs i artikel 5 i dataskyddsförordningen.

Förutom de grundläggande kraven på rättslig grund och de allmänna principerna för behandling av personuppgifter i artikel 5.1 följer av dataskyddsförordningen en rad andra krav på den personuppgiftsansvarige. Denne ska genomföra lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa och kunna visa att behandlingen utförs i enlighet med dataskyddsförordningen, liksom lämpliga strategier för dataskydd (artikel 24). Den personuppgiftsansvarige är också skyldig att följa principerna om inbyggt dataskydd och dataskydd som standard (artikel 25) samt att föra register över den personuppgiftsbehandling som utförs (artikel 30). Dessutom ställs en rad säkerhetskrav på den personuppgiftsansvarige (artikel 32). Innan den nya personuppgiftsbehandlingen inleds kan det också ställas krav på en konsekvensbedömning (artikel 35), med eventuellt efterföljande samråd med Integritetsskyddsmyndigheten (artikel 36). Gemensamt för merparten av dessa bestämmelser är att nivån på kraven anpassas till arten och omfattningen av den aktuella personuppgiftsbehandlingen, vilket sammanhang den sker i och vilket ändamål samt vilka risker den innebär för fysiska personers rättigheter och friheter. De kontroller Kriminalvården skulle göra med stöd av de föreslagna bestämmelserna kan antas omfatta ett relativt stort antal personer och kan antas vara integritetskänsliga. Höga krav måste därför ställas på säkerheten för de behandlade personuppgifterna t.ex. vad gäller system för utlämnande av behörighet, tillsyn och loggning av transaktioner.

Som framgår av avsnitt 6 har Kriminalvården sedan lång tid direktåtkomst till de uppgifter i belastnings- och misstankeregistren som myndigheten har rätt att ta del av. Myndigheten har därför redan ett system för att hantera detta, bl.a. när det gäller behörighetsbegränsningar och

HEMSTÄLLAN

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

loggning av transaktioner. Kriminalvården kommer i normalfallet inte att skriva ut uppgifterna utan det kommer enbart att dokumenteras i tjänsteanteckning att kontroll gjorts och resultatet.

Om kontrollen leder till att en person inte kan beredas tillträde till en anstalt eller ett häkte för att där bistå i verksamheten eller utföra arbete, eller inte kan utföra arbete med dömda i verksamhet med hem för vårdvistelse, halvvägshus eller kontraktsvård, måste i regel personens arbetsgivare informeras om detta. Några ytterligare uppgifter kommer inte att lämnas till arbetsgivaren.

Eftersom det av tjänsteanteckningen skulle kunna dras slutsatsen att personen är dömd för något av det brott som omfattas av belastningsregisterkontrollen, kommer det vara fråga om personuppgifter som rör lagöverträdelser enligt artikel 10 i dataskyddsförordningen. Kriminalvården är en myndighet och får behandla uppgifter rörande fällande domar i brottmål samt lagöverträdelser som innefattar brott, se artikel 10 i dataskyddsförordningen, samt 3 kap. 8 § i dataskyddslagen. De lämnade förslagen bedöms mot denna bakgrund sammantaget vara förenliga med dataskyddslagstiftningen.

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

10 Förslagens konsekvenser i övrigt

Av 2 § förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar framgår att kommittéer, särskilda utredare och förvaltningsmyndigheter ska redovisa en konsekvensutredning när de lämnar in förslag till regeringen eller Regeringskansliet om att regeringen ska föreslå eller besluta om nya eller ändrade lagar och förordningar.

Konsekvensutredningen ska enligt 6 § innehålla en redogörelse för det aktuella problemet och vilken förändring som eftersträvas, vilka konsekvenser som bedöms uppstå om ingen åtgärd vidtas, de olika alternativ som finns för att uppnå förändringen och de fördelar respektive nackdelar som bedöms finnas med dessa, och det eller de alternativ som bedöms lämpligast och av vilka skäl. Konsekvensutredningen ska vidare enligt 7 § innehålla en analys av det förslag som lämnas eller det beslut som avses att fattas. Analysen ska bestå av en beskrivning och beräkning av förslaget eller beslutets kostnader och intäkter för staten, kommuner, regioner, företag och andra enskilda, en beskrivning och, om möjligt, en beräkning av andra relevanta konsekvenser, en redogörelse för vilka åtgärder som har vidtagits för att förslaget eller beslutet inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte, en bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser, och en beskrivning av hur och när konsekvenserna av förslaget eller beslutet kan utvärderas.

I avsnitt 4 finns en redogörelse för de aktuella problemen. Kriminalvårdens förslag till förändringar samt skälen för dessa framgår av avsnitt 5 - 7.

Kriminalvårdens förslag innebär att myndigheten får göra fler kontroller av både misstanke- och belastningsregistret än vad som får ske i dag. Möjligheterna att göra fler kontroller kommer att påverka enskilda personliga integritet, eftersom de uppgifter som finns i belastnings- respektive misstankeregistret är av integritetskänslig natur. Förslagen utgår från en avvägning mellan behovet och värdet av registerkontroller och behovet av att värna den enskildes integritet.

Kriminalvården har bl.a. av detta skäl avstått från att nu lämna förslag om löpande registerkontroll av anställda. Registerkontroll av en redan anställd som söker en ny tjänst kommer att vara fakultativ och den anställde kommer informeras om att kontroll kommer att ske. Även när det gäller kontroll vid inpassering i anstalt eller häkte kommer den enskilda informeras om kontrollen i förväg och kontroll kommer endast ske om det är nödvändigt för att upprätthålla säkerheten vid anstalten eller häktet. När det gäller halvvägshus, hem för vård boende eller kontraktsvård kommer det informeras om registerkontrollen redan vid annonsering av upphandlingen. Som framgår av avsnitt 8 bedöms de föreslagna bestämmelserna vara förenliga med det befintliga regelverket avseende personuppgiftsbehandling. De överensstämmer således med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

Även om det kommer bli fråga om fler kontroller, bedöms detta inte medföra några nämnvärda ytterligare kostnader för Kriminalvården. Eftersom Kriminalvården föreslås ha direktåtkomst till uppgifterna i belastnings- och misstankeregistret kommer det inte heller

HEMSTÄLLAN

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

medföra några ökade kostnader för Polismyndigheten, som ansvarar för driften av belastnings- och misstankeregistren, eller någon annan myndighet. Inte heller bedöms förslagen medföra kostnader för företag, kommuner eller regioner.

De utökade möjligheterna till registerkontroll av anställda som söker en ny tjänst inom myndigheten, av personer som ska passera in i en anstalt eller ett häkte samt av ledning och personal som ska arbeta med dömda vid verkställande av en påföljd vid halvvägshus, hem för vårdvistelse eller kontraktsvård kommer att öka säkerheten inom Kriminalvården och ha positiva effekter på det brottsförebyggande arbetet.

11 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Bedömning: Den nya lagstiftningen bör träda i kraft så snart som möjligt.

Skälen för Kriminalvårdens bedömning: De utökade möjligheterna för Kriminalvården att göra registerkontroll bör träda i kraft så snart som möjligt. Med hänsyn till den tid som kommer att behövas för remiss, beredning inom Regeringskansliet och riksdagsbehandling samt föreskriftsarbetet bedömer Kriminalvården att förslagen bör kunna träda i kraft under början av år 2025.

Kriminalvården bedömer inte att det finns något behov av särskilda övergångsbestämmelser.

12 Författningskommentar

12.1 Förslaget till lag om ändring i fängelselagen (2010:610)

8 kap.

Registerkontroll vid inpassering

14 §

Kriminalvården får, om det är nödvändigt för att säkerheten ska kunna upprätthållas, kontrollera om den som ska passera in i en kriminalvårdsanstalt för att bistå i verksamheten eller där utföra arbete åt myndigheten förekommer i det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister. Den som ska kontrolleras ska i förväg informeras om kontrollen.

Den som är anställd av Kriminalvården får inte kontrolleras med stöd av denna bestämmelse.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om kontroll av uppgifter i belastningsregistret (registerkontroll) av den som, utan att vara anställd, ska passera in i en anstalt för att där bistå i verksamheten eller utföra arbete.

Enligt första stycket får Kriminalvården göra en registerkontroll av den som ska bistå i Kriminalvårdens verksamhet eller annars utföra arbete åt myndigheten. Kontrollen är fakultativ, dvs. Kriminalvården har rätt, men inte skyldighet, att utföra en registerkontroll.

Att bistå i Kriminalvårdens verksamhet omfattar bl.a. externa aktörer som på olika sätt medverkar till att underlätta de intagnas anpassning i samhället och motverka negativa följder av frihetsberövande, jfr. 1 kap. 5 fängelselagen. Det gäller t.ex. företrädare för ideella organisationer såsom Röda korset och KRIS (Kriminellas Revansch i Samhället) som medverkar till att minska isolering och underlätta för frigivningen.

Vidare omfattas t.ex. läkare och annan sjukvårdspersonal, som inte är anställda av Kriminalvården, men som medverkar i den hälso- och sjukvård som bedrivs på anstalterna, liksom tandläkare i de fall tandvård genomförs på en anstalt.

Det kan också vara fråga om personer som på uppdrag av t.ex. Arbetsförmedlingen leder arbetsmarknadsutbildning för intagna eller tolkar som bistår i verksamheten.

Kontrollmöjligheten omfattar även den som ska passera in i anstalten för att utföra arbete åt Kriminalvården, t.ex. hantverkare och bevakningspersonal. Normalt finns redan ett avtal mellan Kriminalvården och den som ska utföra arbetet, antingen ett personligt uppdrag eller att den som ska utföra uppdraget är anställd i ett företag som Kriminalvården har avtal med. Det krävs dock inte att det finns ett sådant avtalsförhållande, utan även t.ex. hantverkare som ska utföra arbeten i anstalten på uppdrag av fastighetsägen ska anses utföra arbete åt Kriminalvården i den mening som avses i bestämmelsen.

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

Bestämmelsen gäller inte en person som ska passera in i en anstalt för att besöka en viss intagen. Då gäller istället bestämmelsen i 7 kap. 10 § fängelselagen som ger Kriminalvården rätt att göra registerkontroll kunna bedöma om besök eller elektronisk kommunikation kan tillåtas.

Inte heller omfattar bestämmelsen aktörer, som utan att bistå i Kriminalvårdens verksamhet eller utföra arbete åt Kriminalvården, besöker en anstalt för att där utföra sitt arbete, t.ex. åklagare, poliser och advokater.

För att Kriminalvården ska få göra en registerkontroll, krävs att kontrollen är nödvändigt för att säkerheten ska kunna upprätthållas. Registerkontroll ska alltså inte göras rutinmässigt, utan vara motiverad av förhållandena i det enskilda fallet, t.ex. när en person ska delta i det klientnära arbetet eller annars kan komma i kontakt med intagna. Normalt kan det inte anses nödvändigt att kontrollera den som kommer att hållas under kontinuerligt tillsyn under hela tiden på anstalten. Inte heller finns normalt behov av att göra registerkontroll i anstalter med låg säkerhetsnivå eller av uppdragstagare som har kontrollerats i anslutning till att han eller hon anlitas av Kriminalvården med stöd av 10 § första stycket 9 förordningen om belastningsregisterutdrag. Detsamma gäller om det nyligen gjorts en kontroll inför inpassering på anstalten. Hur ofta en förnyad kontroll behöver göras, måste bedömas i varje enskilt fall utifrån vilket uppdrag personen ska utföra och hur starkt behovet av kontroll är.

Den enskilde ska alltid informeras om registerkontrollen i förväg och har därigenom möjlighet att avstå från att passera in i anstalten. I ett sådant läge får Kriminalvården inte utföra någon registerkontroll, eftersom den då är obehövlig.

I andra stycket anges att den som är anställd i Kriminalvården inte får kontrolleras med stöd av denna bestämmelse. Kriminalvårdens rätt att göra registerkontroll i ärenden om anställning regleras i 10 § första stycket förordningen om belastningsregister.

Förslaget behandlas i avsnitt 6.4.

11 kap.

Registerkontroll av vissa personkategorier

13 §

Innan en enskild anlitas för att bedriva verksamhet med vårdvistelse i hem enligt 6 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) eller med halvvägshus får Kriminalvården, om det är nödvändigt, kontrollera om han eller hon förekommer i de register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister och lagen (1998:621) om misstankeregister.

Om verksamheten ska bedrivas av ett bolag, en förening, en samfällighet eller en stiftelse får motsvarande kontroll göras i fråga om den som ingår i styrelsen, är verkställande direktör eller är ersättare för någon av dem samt av den som kommer utföra arbete med dömda personer i verksamheten.

Om personkretsen enligt andra stycket ändras efter genomförd kontroll får Kriminalvården, under den tid som verksamheten bedrivs, genomföra förnyad kontroll.

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om kontroll av uppgifter i belastningsregistret respektive misstankeregister (registerkontroll) av den som driver verksamhet med halvvägshus eller hem för vårdvistelse. När det gäller misstankeregistret omfattas endast brott för vilket åtal har väckts, 4 § 3 förordningen (1999:1135) om misstankeregistret.

Av andra stycket framgår därför att om verksamheten ska bedrivas av ett bolag, en förening, en samfällighet eller en stiftelse får motsvarande kontroll göras i fråga om den som ingår i styrelsen, är verkställande direktör eller är ersättare för någon av dem. Kontroll får även göras av den som kommer utföra arbete med dömda personer i verksamheten, dvs. de personer som deltar i den operativa, klientnära verksamheten och har direkt ansvar för behandling, omvårdnad, tillsyn eller bevakning av klienterna. Eftersom verksamhet med halvvägshus och vårdvistelse alltid är föremål för upphandling, kommer den enskilda aktören redan genom anbudsunderlaget att få information om att registerkontroll kan komma att göras och vilka kategorier som omfattas.

Av tredje stycket framgår att om personkretsen ändras får Kriminalvården göra en förnyad kontroll. Det gäller t.ex. om ett bolag byter styrelsemedlem eller verkställande direktör eller om en ny person anställs för att arbeta med dömda i verksamheten.

Enligt bestämmelsen får Kriminalvården göra en registerkontroll innan en enskild anlitas för att driva halvvägshus eller hem för vårdvistelse. Kontrollen är fakultativ, dvs. Kriminalvården har rätt, men inte skyldighet, att utföra registerkontroll. För att Kriminalvården ska få göra en registerkontroll, krävs dock att kontrollen är nödvändig. Eftersom Kriminalvården anlitar en enskild aktör för att verkställa delar av ett fängelsestraff bör detta krav normalt vara uppfyllt. Detta gäller även för aktörens ledning och personal som ska arbeta i den klientnära verksamheten. Det kan dock finnas fall där kontroll inte är nödvändig, t.ex. om kontroll har skett i närtid och det inte finns någon konkret misstanke om brott.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.6.

12.2 Förslaget till lag om ändring i häkteslagen (2010:611)

4 kap.

Registerkontroll vid inpassering

13 §

Kriminalvården får, om det är nödvändigt för att säkerheten ska kunna upprätthållas, kontrollera om den som ska passera in i ett häkte för att bistå i verksamheten eller där utföra arbete åt Kriminalvården, förekommer i de register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister. Den som ska kontrolleras ska i förväg informeras om kontrollen.

Den som är anställd av Kriminalvården får inte kontrolleras med stöd av denna bestämmelse.

HEMSTÄLLAN

Datum
2024-05-20

Diarienummer
KV 2024-12579

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om kontroll av uppgifter i belastningsregistret (registerkontroll) av den som, utan att vara anställd eller för att besöka en viss intagen, ska passera in i på ett häkte.

Regleringen i bestämmelsen svarar mot förslaget om registerkontroll av den som ska passera in i en anstalt enligt 8 kap. 14 § fängelselagen, se författningskommentaren till den paragrafen.

Förslaget behandlas i avsnitt 6.4.